

YIL: 2 / SAYI: 39

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Eylül 2023

kosam.org

info@kosam.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

- İklim değişikliğinin bir sonucu olarak yaşadığımız doğal afetlerin şiddeti gün geçtikçe artmaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizin Güneydoğu bölgesini vuran iki büyük deprem binlerce vatandaşımızın hayatını kaybetmesine ve yaralanmasına neden olmuş, derin yaralar bırakmıştır. Bu dönem kapak resmimize Fas'ta meydana gelen 6,8 büyüklüğündeki deprem ve Libya'yı vuran sel felaketini aldık. Her iki felakette binlerce insan hayatını kaybederken, birçok kişi de yaralandı. Bölgedeki arama kurtarma çalışmaları devam ederken diğer tarafta da yıkılan bölgelerin temizliği ve hasar tespit çalışmaları devam etmekte. Tıpkı ülkemizde olduğu gibi Fas ve Libya'da yurtdışından gelen birçok arama kurtarma ekipleri afet bölgelerindeki çalışmalara yardımcı oluyor.
- Önceki raporlarda da sıkça konusu geçen Almanya ve ekonomisi bu dönemde de tekrar konuşmaya başlandı. Bir süredir nitelikli işçi ve sektör bazlı sıkıntılarla mücadele eden Almanya'da ekonomide yavaşlama rüzgârı esmeye devam ediyor. Alman merkezli bir araştırma merkezi olan IWH, Alman GSYH'sinin 2023 yılı sonunda %0,5 oranında azalacağını ve 2024 yılında ise sadece %0,9 artacağını öngörüyor. İmalat ve uluslararası ticaret pandemi döneminden bu yana sürekli düşüş eğilimi göstermekte. Ayrıca, ülkedeki hane halkının enflasyon sebebiyle reel gelirlerinde ciddi kayıplar yaşadığı belirtiliyor.
- BRICS'in gerçekleştirdiği son toplantıda üye devletler, gruba yeni üyelerin alınması için görüş bildirmiş ve bu doğrultuda Mısır, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'ni davet etmiştir. Burada dikkat çeken husus ise davet edilen ülkelerin gruba katılmasıyla BRICS üyelerinin yaklaşık üçte birinden fazlasını Orta Doğu ülkelerinin oluşturmasıdır. Orta Doğu ülkelerinin sahip olduğu zengin yer altı kaynakları, enerji ticareti, havayolu kargo faaliyetlerinin önemli kısmının bu bölgedeki ülkelere geçmesi ve nüfusları önem arz ederken kritik konulara vurgu yapılmıştır.
- Pakistan, aylar önce başlayan ve hala daha devam eden bir dizi ekonomik sorunlarla mücadele etmektedir. Hükümet ve askeri yetkililer ülkenin bulunduğu konumu farklı lanse ederek kriz durumunu örtmeye çalışsa da eldeki veriler Pakistan'ın uçurum kenarında olduğunu gösteriyor. Eski Pakistan Başbakanı sayesinde son anda tamamlanan IMF'in Stand-by anlaşması sayesinde ülke, temerrüde düşmekten son anda

kurtulmuştur. Ülkede devam eden enflasyonist ortam, pahalılaştan mallar, işsizlik, sanayinin yavaşlaması vb. birçok ekonomik sorun halka ezici bir yük getiriyor.

- Rusya'da isyan girişiminde bulunan Wagner paralı asker grubu lideri Prigozhin, yanında bazı üst düzey Wagner sorumlularıyla beraber bulunduğu uçağın düşürülmesiyle hayatlarını kaybetti. Uçağın düşmesi ve Prigozhin'in ölümü teyit edildikten sonra bütün oklar Putin'e dönmüştür. Birçok medya kuruluşu ve yazar Putin'e karşı çıkanların tek tek öldürüldüğünü ancak yanında durup destekleyenlerin ise ciddi şekilde ödüllendirildiğini yazdı. Putin'in saldırıyı reddetme gibi bir çabası olmadığı ve bu konuda rahat davrandığı belirtiliyor. Putin'in kendisine karşı gelenleri tek tek öldürmesi, Ukrayna'ya savaş açması, Avrupalı ülkelerle olan ilişkilerini bitirmesi vb. birçok kararı yüzünden büyük riskler aldığı ve bu risklerin bir gün Putin'i zora sokacağı düşünülmekte.
- Günümüzde yoğun olarak gelişmiş ülkeler ve finans bulabilen gelişmekte olan ülkeler yenilenebilir enerji kurulumlarını giderek artırmakta. İklimsel olayların artması, sera gazı ve emisyon derken tüm dünya yeşil, temiz enerjiye geçiş için kendi hedeflerini belirliyor. Fakat, yenilenebilir enerjilerin -özellikle güneş enerjisinin- geride bıraktığı bir dizi temel sorunlar göz ardı ediliyor. Güneş panelleri yenilenebilir enerji kaynakları arasında en popüler olandır. Bir panelin ortalama ömrü 25-30 yılken, ömrünü tamamladığında bir atık olmaktadır. Makalede New York'un 25 yıl içinde her sene yaklaşık beş milyondan fazla güneş panelini imha etmek zorunda kalacağını ve bu boyutta bir atığı imha etmenin ise 135 milyon dolarlık bir maliyet oluşturacağı hesaplanmıştır.
- İnsan Hakları İzleme kuruluşu bulunduğumuz dönem içerisinde farklı bir konuyu inceleme altına aldı. Küresel çapta eğitime yönelik yapılan saldırıları konu alan araştırma raporuna göre sadece 2022 yılında eğitime yönelik 3.000'den fazla saldırı gerçekleşmiş. Önceki yıl ile kıyaslandığında ise saldırı sayısı %17 artmıştır. Yaşanan saldırıların ise büyük bir bölümü sadece üç ülkede görüldü. Bu ülkeler; Ukrayna, Myanmar ve Burkina Faso'dur. 2022 yılında yaşanan onca saldırıda yaklaşık 6.700'den fazla öğrenci ve eğitimci etkilenmiştir. 2022 yılında Somali'de faaliyet gösteren El-Şebab isimli isyancı grup, Eğitim Bakanlığına yönelik yaptığı saldırıda en az 121 sivilin ölmesine sebep olmuştur.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Eylül 2023

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2023

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 444 1251 / 7975

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Fed Faiz Oranlarını Yükseltirken Tüketici Kredileri Artıyor / MISES Institute (ABD)	1
2. Alman Ekonomisi Gerilemeye Devam Ediyor / Halle Institute for Economic Research (Almanya)	2
3. Devlet Harcamaları Mutluluğu Satın Alamaz / Fraser Institute (Kanada)	3
4. Stratejik Ayrışma: Rusya'nın Almanya'daki Ekonomik Nüfusunun Kademeli Olarak Ortadan Kaldırılması / Friedrich Naumann Foundation (Almanya)	5
5. Türkiye Yeni Ekonomik Planı ile Yabancı Yatırımcıların Güvenini Yeniden Kazanabilir mi? / AL-MONITOR (ABD)	6
B. POLİTİKA	8
1. Körfez Ülkeleri Orta Doğu'yu Kendilerine Göre Yeniden Şekillendirmek İstiyor / The Economist (İngiltere)	8
2. Brezilya'nın Dönüşü: Güney-Güney İş Birliği ve Afrika İlişkileri / Institute of Development Studies (Birleşik Krallık)	9
3. Pakistan Uçurumun Kenarında / Observer Research Foundation (Hindistan)	11
4. ABD-Taliban İlişkisi: Çıkarlar, Zorluklar ve Beklentiler / Emirates Policy Center (Birleşik Arap Emirlikleri)	12
5. BRICS+ ve Doların Geleceği / The Institute for Security Studies (Güney Afrika)	14
6. Prigozhin'in Ölümü Putin'in Geleceğini Güvence Altına Almayacak / International Centre for Defence and Security (Estonya)	16
7. Hindistan'ın Asya-Pasifik Bölgesine Yaklaşımı Bölgesel Barış Üzerinde İstikrarsızlaştırıcı Bir Etki Oluşturuyor / Center for International Strategic Studies (Pakistan)	18
8. Erdoğan'ın Yeni Dönemi: Türkiye Politikasında Ne Gibi Değişiklikler Olacak? / Valdai Discussion Club (Rusya)	19

C. ÇEVRE	21
1. Avustralya'nın Güç Mücadelesi / Grattan Institute (Avustralya)	21
2. Libya'nın Derna Kentini Vuran Sel Felaketi Sonrası Kaybolan Binlerce Kişi Aranıyor / AL-MONITOR (ABD)	22
3. Yenilenebilir Güneş Enerjisi Atık Maliyetleri Getirmekte / EMPIRE CENTER (ABD)	24
4. 1,5°C Olsun ya da Olmasın, Yeni Bir İklim Planı Gerekecek / Chatham House (Birleşik Krallık)	25
5. Fas'taki Depremde Ölü Sayısı Artarken Kurtarma Ekipleri Zamana Karşı Yarışıyor / AL-MONITOR (ABD).....	27
6. Mısır'ın Doğalgaz İhracatı Tehlikede mi? / Geopolitical Intelligence Services (İsviçre)	28
D. SOSYAL	31
1. Japonya Doğum Oranlarını Artırmak ve Aile Planlamasını Teşvik Etmek İçin Öğrenim Harçlarından Feragat Ediyor / Asian Pacific Foundation of Canada (Kanada)	31
2. Dünya Çapında Eğitime Yönelik Saldırılarda Endişe Verici Artış / Human Right Watch (ABD).....	32
3. Yeni Bir COVID-19 Varyantı Yükselişte / The Heartland Institute (ABD).....	34
E. TEKNOLOJİ	36
1. İsrail Nasıl Bir Siber ve Teknoloji Süper Gücü Oldu? / The Jerusalem Institute for Strategy and Security (İsrail)	36
2. Yeni Malzeme ile Daha İyi Siber Güvenlik / Linköping University Research (İsveç)	37
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	39

A. EKONOMİ

1. Fed Faiz Oranlarını Yükseltirken Tüketici Kredileri Artıyor / MISES Institute (ABD)

26 Temmuz 2023'te Federal Rezerv faiz oranlarını çeyrek puan artırmıştır. Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) bu sonbaharda başka bir artışın daha olabileceği sinyalini vermiştir. Yetişkin nüfusun yaklaşık olarak %82'si en az bir kredi kartına sahipken, faizlerin artmasıyla maliyetlerde de artışlar yaşanmaktadır. Fed faiz oranını yılda sekiz kez bir araya gelerek ilan etmektedir. Kredi kartları için temel alınan faiz oranı ABD'nin ana faiz oranıdır. 2022 yılı Mart ayında ana faiz oranı %3,5 iken bu oran 2023 yılı Temmuz ayı itibarıyla %8,5 olarak güncellenmiştir. Sıradan bir Amerikalının ortalama 3 ya da 4 kredi kartı olduğu bilinirken, banka kartları ülke çapında gerçekleşen tüm ödemelerin %27'sinde kullanılmaktadır. Kredi kartları ise ödemelerin %21'inde kullanılmaktadır. Kredi kartlarının %76'sı aktif (%40'ı aktif ve faiz tahakkuk eden bir bakiye taşımaktadır) olarak işlem görürken bu rakamlar günlük ticaretin önemli ve büyük bir bölümünü temsil etmektedir. 2022 yılı sonunda ortalama bir ABD ailesinin kredi kartı borcu 6.270\$ olarak belirlenmiştir. 2022 yılında Experian, kişi başına sahip olunan borçları yaş aralığına göre analiz etmiştir. X Kuşağı (kabaca 1965 ile 1980'lerin başı arasında doğanlar) ortalamaları 8.134\$ ile diğer kuşaklara göre kişi başına en yüksek borca sahiptir. Baby boomers kuşağının ortalaması ise (1940'lar ile 1960'lar arasında doğanlar) 6.245 \$'dır.

Kredi piyasasında yaşanan dalgalanma giderek kötüleşmektedir. New York Federal Rezerv Bankası tarafından 2023 yılı Haziran ayında "Kredi Erişim Anketi" yapılmıştır. Anketin sonucuna göre, katılanların dörtte biri ek kredi arayışına girerken, yeni kredi kartı başvurularının beşte birinden fazlası ise reddedilmiştir. Kredi limiti artırmak isteyenlerin %30'undan fazlasına olumsuz geri dönüş yapılmıştır. Reddedilmeler en çok 680 ve altında kredi puanına sahip kişilerde görülmüştür. Experian, 700 kredi puanı ve üzerinin iyi bir puan olduğunu belirtmektedir. Enflasyonun daha fazla kredi kullanımını teşvik ettiğini söylenmektedir. Hatta bazı kesimler market alışverişleri için kredi kullanılmasını da önermektedir. Bankalar, yaşanan kredi kaybına yönelik fon ayırırken, durgunluğa karşı da önlem almaya başlamıştır. 2022 yılının üçüncü çeyreğinde, en büyük

bankalardan altısı artan kredi kayıpları için 4,5 milyar dolar ayırmayı planlamıştır. Enflasyon beklentileriyle ölçülen “Tüketici iyimserliği” ise son iki yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. Bu da ekonominin geleceğine yönelik bir miktar güvene işaret etmektedir. Küçük işletmelerin iyimserliği mayıs ayında artmış, ancak üst üste on yedinci ayda da tarihsel ortalamasının altında kalmıştır.

Kaynak: Lee Esto En Espanol

Erişim: <https://mises.org/wire/consumer-credit-expanding-even-while-fed-pushes-interest-rates>

Anahtar Kelimeler: ABD, FED, Faiz Oranı, Kredi Kartı, Kredi

2. Alman Ekonomisi Gerilemeye Devam Ediyor / Halle Institute for Economic Research (Almanya)

Alman ekonomisinde yüksek enflasyon, artan faiz oranları, zayıf dış talep, özel hane halkı ve şirketler arasındaki belirsizlik mevcut durumda baskı oluşturmaktadır. Halle Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü (IWH) Alman ekonomisine yönelik sonbahar tahminlerini yayınlamıştır. IWH, 2023 yılında gayrisafi yurtiçi hasılanın (GSYH) %0,5 oranında azalmasını, 2024 yılında ise %0,9 oranında artmasını beklemektedir. Küresel ekonomi 2023 yılının sonbahar aylarında ivme kaybetmeye devam etmektedir. İmalat üretimi ve

uluslararası mal ticareti geçen yıl pandemiye bağlı talep azalışından bu yana durgunlaşmaktadır. Faiz oranındaki artış ise yatırım faaliyetleri üzerinde baskı oluşturmaktadır. Enflasyon halen birçok yerde tüketici talebini azaltacak kadar güçlü konumdadır. Kuzey Amerika ve Avrupa'da işgücü açığı devam ettiği için, fiyatlar üzerindeki maliyet baskıları önümüzdeki çeyreklerde de devam edecektir. Genel olarak kısıtlayıcı ekonomi politikası özellikle Avrupa ekonomisini baskı altında tutmaktadır. Çünkü Avrupa, Rusya savaşının getirdiği belirsizlikle boğuşmakta ve hatta Çin ekonomisi de tıpkı Almanya ekonomisi gibi gerileme dönemindedir. Buna karşın, güçlü ABD ekonomisi elverişli büyüme koşullarından faydalanmaktadır.

Özel hane halkları, yüksek enflasyon ve enerji krizinin yol açtığı belirsizlik nedeniyle reel gelirlerinde kayıp yaşamıştır. 2023 yılının ikinci çeyreğinde bir toparlanma olacağına dair pozitif beklentiler karşılıksız kalmıştır. İmalat sektörü de yüksek enerji maliyetleri ve zayıf dış talep nedeniyle sıkıntı çekmektedir. Ancak, kalifiye işgücündeki yapısal eksiklikler sebebiyle firmalar işgücünü artırmaya devam etmiştir. Finansman maliyetlerindeki belirgin artış nedeniyle konut yatırımları önemli ölçüde düşecek ve hatta yüksek enerji fiyatları ve elektro mobiliteye geçiş, bir dizi yatırımı tetikleyecektir. Buna ek olarak, reel harcanabilir gelirler düşen enflasyonla birlikte yavaşça artacağından, özel tüketimin kademeli olarak toparlanması beklenmektedir. Halle Ekonomik Araştırma Enstitüsü'nün (IWH) Makroekonomi Bölümü Başkanı olan Oliver Holtemöller: "Almanya'da üretimin 2023'ün üçüncü çeyreğinde düşmesi ve sonraki çeyreklerde tekrar ılımlı bir şekilde artması muhtemel" şeklinde fikirlerini beyan etmiştir.

Erişim: <https://www.iwh-halle.de/en/press/press-releases/detail/the-german-economy-continues-its-downturn-1/>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Ekonomi, Enflasyon, İmalat, Maliyetler

3. Devlet Harcamaları Mutluluğu Satın Alamaz / Fraser Institute (Kanada)

Paranın mutluluğu satın alıp alamadığı uzun zamandır tartışılan bir konudur. Bugünlerde devlet parasının mutluluğu satın alıp alamadığı sorulmaya başlanmış ancak öyle bir durumun söz konusu olmadığı vurgulanmıştır. "Milton Friedman"ın (1976 Nobel

Ekonomi ödülü alan bir ekonomist) bir zamanlar söylediği şu cümleler akıllara gelmiştir. “Devlet harcamaları çoğu zaman, üretilmesi amaçlanan ürünü bile üretmez.” Örneğin; Kaliforniya'da yükseköğretime yapılan devlet harcamaları ABD'deki en yüksek harcamalar arasında yer almaktaydı. Ancak, Kaliforniya'nın eğitim kalitesi oldukça düşüktü. Günümüzde Kanada'da, özel sigorta piyasalarına veya tıbbi açıdan gerekli hizmetler için halkın cebinden ödemesine gerek olmayan bir sağlık sistemi vardır. Evrensel sağlık hizmetlerine sahip bazı gelişmiş ülkelerde ise bu sistem yoktur.

Kanada, 29 emsal ülke ile kıyaslanmış ve nüfusun yaşına göre ayarlama yapıp bazı sonuçlara varılmıştır: Kanada'nın, GSYH'den yüzdesel olarak sağlık harcamalarına en yüksek pay ayıran ülke olduğu ortaya çıkmış ve kişi başına harcamada ise sekizinci sırada yer almıştır. Ancak, kişi başına düşen doktor sayısında 30 ülke arasında 28. sırada, kişi başına düşen hastane yatağı sayısında 28 ülke arasında 23. sırada yer almaktadır. Bu durum, Kanada için kötü bir performans olarak yorumlanmaktadır. Devlet harcamalarının mutluluğu satın alamadığına bir başka örnek olarak da “çocuk bakımı” sayılabilir. Çünkü, Justin Trudeau (Kanada Başbakanı) hükümeti beş yıl içinde çocuk bakım harcamalarına yaklaşık 36 milyar \$ bütçe ayırmıştır. Ancak bunun daha fazla çocuk bakımıyla sonuçlanmasına pek ihtimal verilmemektedir. Devlet kontrolünün bu şekilde çarpıtılması ve genişletilmesi, çocuk bakım sektörünü ülke çapında krize sürüklemiştir. Daha da kötüsü, çocuk bakımı için harcadığı söylenen paranın büyük bir kısmının, gerçek çocuk bakımı sağlamak yerine bürokratik işlemlere finanse edileceği düşünülmektedir.

Basın mensupları, işletmeleri değerli mal ve hizmet üretmek yerine kaynaklarını kamu parasının peşinde koşmaya teşvik ettiği yönünde açıklamalarda bulunmuştur. Kısacası eğitimde, sağlık hizmetlerinde, çocuk bakımında, iş sektöründe ve diğer pek çok alanda, devlet parasının mutluluğu satın almadığı açıkça görülmektedir.

Erişim: <https://www.fraserinstitute.org/article/government-spending-doesnt-buy-happiness>

Anahtar Kelimeler: Kanada, Devlet Harcamaları, Mutluluk, Para, Sübvansiyon

4. Stratejik Ayrışma: Rusya'nın Almanya'daki Ekonomik Nüfusunun Kademeli Olarak Ortadan Kaldırılması / Friedrich Naumann Foundation (Almanya)

Rusya ve Almanya arasındaki ekonomik bağların temelinde Rusya'nın zengin enerji kaynağı ve Almanya'nın ağır sanayisi bulunmaktadır. Almanya ağır sanayisini işletebilmek için Rus enerjisini ithal ederken, daha sonra gelişmiş teknoloji ve katma değerli ürünleri geri Rusya'ya ihraç etmektedir. Fakat, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasıyla iki ülke arasındaki ticaret cirosu giderek azalmıştır. 2021 yılının sonuna kadar Alman şirketlerinin Rusya'daki yatırımları 21 milyar euroyu geçerken, Rusya'ya yatırım yapan üçüncü en büyük ülke konumuna gelmiştir. Savaşın devam etmesine rağmen hala daha birçok Alman şirketinin Rusya'da, birçok Rus şirketinin de Almanya'da faaliyetlerine devam ettiği görülmüştür. Kremlin tarafı, Rus şirketlerin kimliklerini gizleyerek yaptırımlardan kaçınmaya çalışırken çeşitli risklerin de doğmasına neden olmaktadır. 2022 yılının sonuna geldiğimizde Almanya'da Rusya'nın nihai intifa hakkı sahibi toplam 1.713 şirket bulunmaktaydı. Almanya'da bulunan Rus kurumsal varlığı genellikle petrol rafinerisi, doğalgaz dağıtımı ve tedariki, metal ve plastik ürünler imalatı, cam ürünleri imalatı ve nakliyesi gibi sektörleri kapsamaktadır. Burada faaliyet gösteren Rus şirketleri binlerce personel istihdam ederken aynı zamanda milyarlarca dolarlık varlığa da sahip konumdadır.

Almanya'nın hem enerji hem de iklim değişikliğine yönelik barındırdığı jeopolitik riskler Rusya'nın 2014 yılında Kırım'ı ilhak etmesiyle giderek belirgin hale gelmiştir. Almanya'ya doğalgaz tedarikinde Rusya'nın 2009 yılındaki payı %34 iken, 2019 yılıyla beraber bu oran %49'a kadar yükselmiştir. Almanya'nın enerji konusunda uyguladığı yanlış adım ve politikalar sebebiyle 2022 yılında Ukrayna savaşı sonrası meydana gelen enerji krizinden en çok etkilenen ülke Almanya olmuştur. İlerleyen süreçte Almanya'nın Rus enerjisine olan bağımlılığını azaltma çabaları nispeten etki etmeye başlasa da ithalat oranlarını artırarak başka bir yönden Almanya'yı olumsuz etkilemiştir. Almanya'nın, geliştireceği bir ekonomik güvenlik stratejisiyle Avrupa devletlerinde bulunan Rus şirketlere ve Kremlin'e yakın yapıların stratejik olarak araştırması ve durdurması gerekmektedir. Ayrıca, kurumsal mülkiyet şeffaflığı, Avrupa'nın kara para aklama altyapısını geliştirme

ve Kremlin'in Avrupa'da bulunan gizli bağlantılarının azaltılması yönünde kapsamlı bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Erişim: <https://www.freiheit.org/strategic-decoupling-phasing-out-russian-economic-influence-germany>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Almanya, Kremlin, Ekonomi, Ticaret, Yatırım

5. Türkiye Yeni Ekonomik Planı ile Yabancı Yatırımcıların Güvenini Yeniden Kazanabilir mi? / AL-MONITOR (ABD)

Kaynak: Adem Altan

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın önümüzdeki bahar yapılacak olan yerel seçim öncesinde, İstanbul ve diğer büyük şehirleri muhalefetin elinden geri almak amacıyla yeniden popülist politikalara yöneleceği öngörülüyor. Hükümet, 2026 yılına kadar enflasyonu tek haneli rakamlara indirmeyi hedefleyen yeni bir ekonomik program açıklamıştır. Ancak, yeni programın çok ihtiyaç duyulan yabancı yatırımları çekip çekemeyeceği konusunda soru işaretleri vardır. Haziran ayında göreve gelen yeni ekonomi yönetimi, ülkeyi "Rasyonel zemine" geri döndürme taahhüdünde bulunmuştur. Önümüzdeki üç yılı kapsayan Orta Vadeli Program, yeni ekonomi yönetiminin ilk kapsamlı planıdır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Mayıs ayı sonunda tekrar seçilmesinin ardından Hazine ve Maliye Bakanlığı'na Mehmet Şimşek'i atamıştır. Merkez başkanını ve üst düzey yöneticileri de değiştirerek, yükselen enflasyona neden olduğu düşünülen politikalardan dönüş sinyali vermiştir. Benzer programlar son beş yılda hedeflere ulaşmada başarısız

olduğu için yeni hedefler uzmanlar tarafından pür dikkat analiz edilmektedir. Geçtiğimiz günlerde planı sunan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz: “Temel hedeflerimiz depremlerin yaralarını sarmak, makroekonomik ve finansal istikrarı sağlamak, enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, büyüyerek istihdamı sürdürmektir.” açıklamasında bulunmuştur. Şubat ayında Türkiye'nin güneyinde meydana gelen yıkıcı deprem ülkenin mali sıkıntılarını daha da derinleştirmiştir.

Depremi yıktığı 650.000 ev ve işyerinin yeniden inşası, önümüzdeki dönem için büyük bir görev sorumluluğu getirmiştir. Sadece yeniden inşa maliyetinin 100 milyar doları geçeceği tahmin edilmektedir. Ayrıca bilim adamları, yakın gelecekte Türkiye'nin en kalabalık şehri ve ekonomik merkezi olan İstanbul'u büyük bir depremin vurabileceğini ifade etmiştir. Öngörülen İstanbul depreminin zararını en aza indirmek için daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 2021 yılından Mayıs seçimlerine kadar izlediği politikalar, Ağustos ayında yıllık %59'a ulaşan aşırı enflasyona neden olmuştur. Yeni program enflasyon oranının yıl sonuna kadar %65'e ulaşacağını öngörürken birçok gözlemci %70'i geçebileceğine inanmaktadır. Hükümet, yeni oluşturulan yol haritasına göre enflasyon için gelecek yıl %33, 2025'te %15 ve 2026 yılının sonunda %8,5 gibi iddialı bir oran öngörmüştür.

Daha önce %5 olan GSYH büyümesi bu yıl %4,4 ve 2024'te %4 olarak öngörülüyor. 2025 ve 2026 yılları için ise tahminler sırasıyla %4,5 ve %5'tir. Yeni plan, ülkenin cari işlemler açığının üç yıl içinde 30 milyar dolara düşeceğini de öngörmektedir. Yılın ilk yarısında 37 milyar dolara ulaşan cari açığın ağustos ayında 43 milyar dolara yükseldiği ve yıl sonunda 53 milyar doların altına düşmesinin mümkün olmayacağı düşünülmektedir. Kısacası, İstanbul ve diğer büyük şehirlerin yerel yönetimlerini muhalefetin elinden geri almak isteyen Erdoğan'ın, enflasyonla mücadele konusunda ne yapacağı merak konusudur. Fiyat istikrarının olmadığı bir ekonomi yabancı yatırımcılar için cazip olmayacaktır. Çözüm olarak; Türkiye'deki enflasyonu bitirmek için para ve maliye politikalarında gerçek bir sıkılaştırmaya ek olarak gıda enflasyonunu dizginlemek için tarımsal üretimi artıracak önlemlerin alınması gerekmektedir.

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/09/can-turkeys-new-economic-plan-restore-foreign-investor-confidence>

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Enflasyon, Recep Tayyip Erdoğan, Yerel Seçimler

B. POLİTİKA

1. Körfez Ülkeleri Orta Doğu'yu Kendilerine Göre Yeniden Şekillendirmek İstiyor / The Economist (İngiltere)

BRICS; Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'dan oluşan diplomatik bir kuruluştur. Mısır, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olmak üzere dört ülke, 22 Ağustos'ta gerçekleştirilen Zirve'de gruba katılmaya davet edilmiştir. Bahsedilen ülkelerin üye olması halinde Orta Doğu, üyelerin üçte birinden fazlasını oluşturacaktır. Zengin Körfez ülkeleri kendilerini bağlantısız bir güç olarak kabul ettirmeye çalışmaktadır. Örneğin; Suudi Arabistan, Rusya ile Ukrayna arasında arabuluculuk teklifinde bulunmuştur. Bu yıl COP28'e, (Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı) Birleşik Arap Emirlikleri ev sahipliği yapacaktır. Suudi Arabistan hem petrol ihracatçısı hem de yeşil enerji santrali olarak ikili bir rolü üstlenmeyi istemektedirler. Ayrıca İran ve Suudi Arabistan, mart ayında 40 yıllık çekişmeyi hafifletme konusunda anlaşmıştır. Bu arada Amerika, Suudi Arabistan'ı "Abraham Accords"a (Diğer dört Arap ülkesinin 2020'den bu yana İsrail ile bağ kurduğu anlaşma) katılmaya çağırmaktadır. Muhammed Bin Salman beş yıl önce -Suudi Arabistan'ın veliht prensi ve bilfiil yöneticisi olarak- konu hakkında umutlu bir vizyon ortaya koymuştur. "Bir sonraki küresel rönesans Orta Doğu'da olacak" şeklinde fikirlerini aktarmıştır. Bu sözler, Körfez'de giderek daha popüler hale gelen, "yeni" Orta Doğu vizyonu ile uyum sağlamaktadır.

Kaynak: Anthony Gerace

Bilindiği üzere Orta Doğu, yer altı kaynakları açısından zengin kaynaklara sahiptir. Dünya petrol üretiminin %36'sını, petrol ihracatının %46'sını, doğal gaz üretiminin %22'sini ve sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) ihracatının %30'unu gerçekleştirmektedir. Bu rakamların daha da artması beklenmektedir. Dünyadaki nakliye konteynerlerinin %30'u Süveyş kanalından geçerken, hava kargosunun %16'sı Körfez'deki havaalanlarının üzerinden uçmaktadır. Ayrıyeten bölgenin genç nüfusu da başka bir avantaj olarak görülmektedir. Orta Doğu'daki insanların %55'i 30 yaşın altında iken bu oran, çoğunlukla zengin ülkelerden oluşan OECD nüfusunun %36'sına denk gelmektedir.

Yine de son yirmi yılın hikayesi çatışma ve umutsuzluktan ibarettir. Amerika'nın 2003 yılında talihsiz Irak işgali boy göstermiştir. Bunu Arap Baharı öfkesi takip ederek kargaşa getirmiş, ancak demokrasi getirememiştir. Etkilenen tüm ülkeler sonunda ya diktatörlüğe geri dönmüş ya da iç savaşa sürüklenmiştir. İslamcı şiddet ve mezhep çatışmaları bölgenin sıkıntılarını daha da arttırmıştır. Orta Doğu dünya nüfusunun %6'sını oluştururken, ekonomik çıktının sadece %4'üne sahiptir. Bölgenin büyük bölümünde kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla sürekli düşerken, savaşın parçaladığı Sudan, Suriye ve Yemen bir yana, Mısır ve Lübnan'da da yoksulluk oranları yükselmiştir.

Erişim: <https://www.economist.com/briefing/2023/09/07/the-gulf-countries-want-to-reshape-the-middle-east-in-their-image>

Anahtar Kelimeler: Orta Doğu, Politika, Yer Altı Kaynakları, Petrol

2. Brezilya'nın Dönüşü: Güney-Güney İş Birliği ve Afrika İlişkileri / Institute of Development Studies (Birleşik Krallık)

Brezilya Başkanı Lula, geçen hafta Johannesburg'da (Güney Afrika Cumhuriyeti) düzenlenen BRICS Zirvesi'ne katılmıştır. Başkan Lula, daha önce gerçekleştirilen zirvelerde büyümenin itici bir gücü olarak altyapı yatırımlarını ve tarımsal ticaretin genişlemesini vurgulamıştır. Bu yüzden, yerel hareketlerin ve çevreci grupların çeşitli eleştirilerine maruz kalmıştır. Brezilya Devlet Başkanı olarak Lula, üçüncü döneminde temel odak noktasının, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik kaybıyla mücadele olacağını açıklamıştır. Geçtiğimiz ay Brezilya'nın Belem kentinde "Amazon Zirvesi"

düzenlenmiştir. Amazon Zirvesi, bölgenin bir bütün olarak sürdürülebilir kalkınma amacıyla ve ortak bir politika belirleme gayesiyle kurulmuştur. Zirve, sekiz Amazon ülkesinden önemli ortak taahhütler sağlamış olsa da, birçok alanda beklentileri tam olarak karşılayamamıştır.

Lula Hükümeti ülkede bulunan bazı Amazon bölgelerinde ormansızlaşmayı engelleme konusunda kayda değer başarılar elde etmiştir. Ancak, bu başarıdan faydalanarak Amazon'un tamamında sıfır ormansızlaşmaya ulaşmak için bölgesel düzeyde bir anlaşma sağlayamamıştır. Bolivya'nın muhalefeti nedeniyle, ormansızlaşmanın 2030 yılına kadar sona erdirilmesine yönelik taahhüt bildirden çıkarılmak zorunda kalmıştır. Brezilya, Endonezya ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile üçlü ittifak kurularak, ormansızlaşmayla mücadele ve biyolojik çeşitliliğinin korunması amaçlanmıştır. Lula, görevde olduğu süre -Brezilya-Afrika iş birliğinin "Altın çağı"- boyunca, Afrika ülkelerinde iklim ve çevre sorunlarına katkıda bulunmuştur. Bunun yanı sıra Brezilya; iklim ve akıllı tarım gibi alanlarda değerli bir know-how kaynağı haline gelmiştir. Brezilya kalkınma bankasının finansmanı, Afrika'daki inşaat projeleri için adeta bitmiştir. Brezilya, bir yandan halkın uygun fiyatlı enerjiye erişim taleplerine yanıt vermeye çalışmaktadır. Brezilya'nın küresel bir iklim şampiyonuna dönüşmesi için Afrika ülkeleriyle olan ilişkilerini güçlendirmesi istenmektedir. Brezilya'nın bu alanda daha güçlü bir Güney-Güney İş birliğini geliştirmek için hızlı hareket etmesi gerekmektedir.

Kaynak: Ricardo Stuckert

Erişim: <https://www.ids.ac.uk/opinions/brazils-return-south-south-cooperation-and-africa-relations/>

Anahtar Kelimeler: Brezilya, Amazon Zirvesi, Ormansızlaşma, Afrika

3. Pakistan Uçurumun Kenarında / Observer Research Foundation (Hindistan)

Pakistan, ekonomik açıdan bir ölüm sarmalı içerisine girerken bulunduğu durum, bir hastalığın iyileşmesi beklenirken daha da kötüye gitmesine benzetilmektedir. Pakistan'da birçok şey ters giderken Devlet, sorunlara karşı çözüm bulma konusunda bilgisiz ve hatta çaresiz görünmektedir. Hükümet ve üst kademedeki askeri kurumlar algıları yönetebildikleri takdirde her şeyin yoluna gireceğini düşünmektedir. Yerel basına göre Hükümetin düşünceleri şu şekildedir: "Krizin boyutunu inkâr edin, haberleri çarpıtın ve kötü haberleri bastırın. Her şey normalmiş gibi davranın, hatta Pakistan'ın yakında ne kadar zengin olacağına dair abartılı rakamlar yayınlayın. Madenlerden 6 Trilyon \$, yabancı yatırımcıdan 100 milyar \$, ihracattan kısa sürede 80 milyar \$ gelir elde edileceğine dair söylentiler yayın." şeklinde sert açıklamalara yer vermiştir. Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Stand-by Düzenlemesi, haziran ayında son dakikada gerçekleşmiştir. Şahbaz Şerif sayesinde Pakistan'ın (Pakistan eski Başbakanı) günü kurtardığı ve temerrüde düşmesinin engellediği belirtilmiştir. Gelişmeler sonucunda Rupi değerinin bir kısmını geri kazanırken, hisse senedi piyasaları gelişmelere coşkuyla karşılamaştır. Askeri ordu, siyasi olarak en büyük ve en popüler siyasi parti olan PTI'ya dağıtmaya çalışmıştır. Eski Başbakan İmran Han, yolsuzluk suçlamasıyla hapse atılmış ancak, siyasi istikrarın bir nebze de olsa yeniden tesis edilme sürecinde olduğu belirtilmiştir.

Fakat, Pakistan'ın geleceğine ilişkin iyimserlik son derece çürük temeller üzerine inşa edilmiştir. Ekonomide oldukça kötü bir yönetim anlayışı ve yolsuzluk sebebiyle daha da kötüleşen bir enflasyon sorunu vardır. İşsizlik ile yavaşlayan sanayi ve ticari faaliyetler nedeniyle oluşan ağır ekonomik koşullar görmezden gelinmektedir. Akaryakıt fiyatlarındaki büyük artış halka ezici bir yük getirmiştir. Ancak, bardağı taşıran son damla astronomik elektrik faturaları olmuştur. İnsanların elektrik faturaları çoğu zaman aylık

gelirlerini kat ve kat aşmaktadır. Elektrik faturaları yüzünden ülke çapında gerçekleşen protestolar giderek artmaktadır. Paniğe kapılan hükümet, halkına bir miktar rahatlama vaat ederek onları yatıştırmaya çalışmış ancak çok az şey yapabirmiştir. Geçici Başbakan Anwaar Kakar, Pakistan Ordusunun sadık bir askeri olarak görülmektedir. Pakistan halkına krizi önemsiz göstermeye çalışmış ancak daha sonra o bile geri adım atarak olumsuz açıklamalarda bulunmuştur. Basit gerçek şu ki ne hükümetin ne de Pakistan devletinin, Rupi'nin zayıflamasına, akaryakıt fiyatlarındaki artışa, elektrik faturalarındaki şok edici fiyatlara karşılık herhangi bir çözüm yolu yoktur. Basın tarafından, Hükümetin elektriği bile sübvansedecek mali durumunun olmadığı ifade edilmiştir.

Kaynak: ORF

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/pakistan-on-a-knifes-edge/>

Anahtar Kelimeler: Pakistan, Ekonomik Kriz, Enflasyon, Yolsuzluk

4. ABD-Taliban İlişkisi: Çıkarlar, Zorluklar ve Beklentiler / Emirates Policy Center (Birleşik Arap Emirlikleri)

Amerika Birleşik Devletleri – Taliban (Afganistan) arasındaki ilişki karmaşıktır. Çatışma, müzakere ve değişen dinamikler sayesinde zaman içerisinde gelişmiştir. İki taraf da Taliban'ın Doha'daki siyasi ofisi aracılığıyla 2013 yılından bu yana temas halindedir. Bu temaslar sonucunda 2020 Doha Barış Anlaşması imzalanmıştır. Taliban'ın 2021 yılı

Ağustos ayında iktidara gelmesinden bu yana iki taraf siyasi, ekonomik ve stratejik çıkarları için nadir de olsa temas halindedir. Taliban'ın ABD ile iş birliğine yönelik ilgisi öncelikli olarak ekonomik faktörlere dayanmaktadır. ABD, Taliban'ın Kabil'i geri almasından bu yana Afganistan'ın en büyük bağışçısı olurken, 2022 yılında Afganistan'a çeşitli uluslararası donör kuruluşlar aracılığıyla 774 milyon dolar tutarında bağış sağlamıştır. Afganistan'ın depremden etkilenen bölgeleri için ek olarak 55 milyon dolar yardım teklifinde bulunulmuştur. Afganistan nüfusunun yarısından fazlası (yaklaşık 23 milyon) yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Bu mali destek krizdeki ülke için bir can simidi olmuştur. Taliban'ın ABD ile ilişkilerini sürdürmesini sağlayan bir başka neden de Afganistan Merkez Bankası (DAB) varlıklarının dondurulmamasıdır. DAB'ın halihazırda ABD tarafından yaklaşık 7 milyar dolarlık varlığı dondurulmuştur.

Kaynak: EPC

Taliban, ABD' den tüm varlıklarını kullanılabilir hale getirmesini istemektedir. Başkan Biden şubat ayında toplam mal varlığı hakkında bir karara varmış, yarısının (3,5 milyar ABD doları) Afgan halkına bırakılması ve kalan yarısının ise ABD'de terörizmle ilgili davalarda kullanılmasına karar vermiştir. Taliban'ın en büyük çıkarlarından birisi Afganistan'daki hakimiyetinin devam etmesidir. Bu yüzden, kendilerine muhalif olanların yeterli dış destek almamaları halinde hakimiyetlerini sürdürebileceklerini düşünmektedirler. Ulusal Direniş Cephesi (NRF), Taliban yönetimine meydan okuyabilecek önde gelen Taliban karşıtı bir gruptur. NRF'nin Tacikistan'da bir üssü vardır. ABD ya da başka bir bölgesel güç, bu üssü Taliban'a meydan okumak için kullanabilme

ihtimaline sahiptir. Ancak, ABD-Taliban angajmanı Washington'un Taliban hükümetini devirme ya da Afganistan'daki Taliban karşıtı güçlere yardım etme durumunu engellemiştir. ABD'nin Afganistan'da NRF vb. diğer seçenekleri değerlendirmemesinin tek nedeni Washington'un Afgan Talibanı ile sınırlı angajmanıdır. Taliban'ın dünya kamuoyuyla etkileşimi, BM Güvenlik Konseyi'nin 1267 sayılı kararı uyarınca getirilen seyahat kısıtlamaları nedeniyle engellenmektedir. Bu kısıtlamalar, Taliban yetkililerinin başta Avrupa olmak üzere pek çok ülkeye seyahat etmesini ve kendi bakış açılarını sunmasını zorlaştırmaktadır. 2023 yılının başlangıcından bu yana ABD-Taliban iş birliği giderek yoğunlaşmıştır. ABD, son dönemde Taliban ile kurduğu iletişim sayesinde birkaç hedefine ulaşmıştır. Örnek olarak, 2022 yılı Ekim ayında bir takas anlaşması yapılmıştır. Taliban, uyuşturucu baronu Bashir Noorzai karşılığında bir Amerikalı rehineyi serbest bırakmıştır. Taliban, 2001-2021 yılları arasında ABD ve müttefiklerine karşı yürüttüğü isyan sırasında Noorzai'den önemli miktarda mali destek almıştır.

Erişim: <https://epc.ae/en/details/featured/the-us-taliban-relations-interests-challenges-and-prospects>

Anahtar Kelimeler: ABD, Afganistan, Taliban, Politika

5. BRICS+ ve Doların Geleceği / The Institute for Security Studies (Güney Afrika)

Dolara karşı herhangi bir rakip görülmemesine rağmen Batı liderliğindeki küresel düzenden uzaklaşma süreci başlamıştır. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve yoğunlaşan ABD-Çin rekabetinin iki önemli jeostratejik sonucu olmuştur. Avrupa Birliği ve Kuzey Atlantik Antlaşması Organizasyonu (NATO) bu sayede yeni bir soluk almıştır. Geçtiğimiz haftalarda "Johannesburg" zirvesinde de teyit edildiği üzere BRICS bloğunun rolü daha fazla önem kazanmış ve değişim süreci başlamıştır. BRICS; özellikle sömürgecilik, emperyalizm ve önde gelen Batılı ülkelerin yaptırımları nedeniyle Batı'ya karşı tavrı almış olarak gözükmektedir.

BRICS liderleri bu hafta gerçekleşen zirvede Arjantin, Mısır, Etiyopya, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin, 2024 yılı Ocak ayında birliğe katılmasına karar

vermiştir. Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri halihazırda Yeni Kalkınma Bankası'nın üyeleridir. Bankaya üye olan Uruguay'ın değil de Arjantin'in birliğe dahil edilmesi şaşırtıcı karşılanmıştır. Bilindiği üzere İran'a yönelik Birleşmiş Milletler tarafından çeşitli yaptırımlar uygulanmaktadır. Bu yüzden, İran'ın BRICS'e dahil edilmesi en tartışmalı konu olacaktır. Bu gelişmeler madalyonun sadece bir yüzüdür. Diğer tarafta ise, ABD ve onun Batılı müttefiklerinin küresel hakimiyetini tehdit eden bir topluluğa karşı nasıl tepki verecekleri merak konusudur. Batı (Kuzey Amerika, AB ve Japonya ve Güney Kore gibi ülkeler), BRICS+ üyelerinin aksine temel değerleri paylaşmaktadır. BRICS, ekonomik olarak gelişmiş ancak halen Batı'nın karşısında güçsüz kalmaktadır.

Kaynak: ISS

Çin'deki ortalama gelir şu an için ABD'nin yaklaşık %26'sı kadardır. Sadece ABD ekonomisinin çökmesi halinde iki ülke arasındaki kişi başına düşen gelir eşitlenebilmektedir. Nüfus büyüklüğü açısından durum elbette farklıdır. BRICS üyeleri genel olarak dolar destekli uluslararası finans sisteminden uzaklaşma arzusunda birleşmiş durumdadırlar. ABD Merkez Bankası faiz oranlarını arttırdığında, bunun etkisi daha küçük ekonomileri kargaşaya sürükleyebilmektedir. Bu sayede dolar (\$), ABD'ye kendi çıkarları doğrultusunda kullanabileceği olağanüstü bir güç sağlamaktadır. BRICS üyelerinin ABD dolarına karşılık tek bir alternatif sunmak yerine, çeşitlendirme çabaları ulusal para birimlerinin gücünü arttıracaktır. Brezilya hariç tüm BRICS üyeleri, SWIFT'e (Dünya Bankalar Arası Finansal Telekomünikasyon Derneği) alternatif olmuştur. Örneğin; Afrika, dolar ticaretine olan bağımlılığı azaltmak için kıtalararası bir platform

olan PAPPSS'a (Pan-Afrika Ödeme ve Mutabakat Sistemi) sahiptir. Halihazırda BRICS'in ikili ticaret ödemelerinin çoğu her ülkenin kendi ulusal para birimiyle yapılmaktadır. Johannesburg zirve bildirisi bu konuda ek tedbirler önermektedir. Üyeler ayrıca döviz rezervlerini ABD dolarından uzaklaştırarak çoğunlukla avro, İsviçre frangı, İngiliz sterlini ya da Japon yenine çevirmektedir. Ancak, öngörülebilir gelecekte doların yerini alacak bir para birimi ihtimali ise yoktur. Orta Doğu ile Çin, Güney Amerika, Batı Afrika ve diğer yerler arasında ikili ve çok taraflı ticarete dayanan yeni para birimlerini ortaya çıkardıkça, doların gücü yavaş yavaş azaltılacaktır.

Erişim: <https://futures.issafrica.org/blog/2023/BRICS-and-the-future-of-the-US-dollar>

Anahtar Kelimeler: BRICS, ABD Doları, Ekonomi, Politika

6. Prigozhin'in Ölümü Putin'in Geleceğini Güvence Altına Almayacak / International Centre for Defence and Security (Estonya)

Yevgeniy Prigozhin, haziran ayında Rusya genelinde "adalet yürüyüşü" başlatmış ve o dönem için Rusya'da konuşulan önemli isimlerinden biri olmuştur. Ancak Prigozhin, kurallar konusunda şaşırtıcı şekilde bir acemilik sergilemiştir. Putin, yirmi yılı aşkın bir süredir devam eden yönetim hayatı boyunca kendisine sadakati olanları ödüllendirirken kendisine meydan okuyanları cezalandırmaktadır. Rusya'da Putin'e karşı meydan okumanın son noktası ihanettir ve bu ihanetin karşılığı ölümdür. Kurgusal bir karakter olan Don Corleone'nun "intikam soğuk yenen bir yemektir" yorumu bu olayla birlikte akıllara gelmiştir. Putin, Prigozhin'i hain ilan etmesinin ertesi günü Belarus'ta uygun bir ortam hazırlamış; Onu Rusya-Afrika zirvesine davet etmiştir. Destekçilerinden birkaçını cezalandırıp, birkaçını da oyunun dışında bırakmıştır. Rus paralı asker grubu (Wagner) lideri olan Yevgeny Prigojin, 23 Ağustos'ta Moskova'dan St. Petersburg'a giderken uçağın düşmesi sonucu hayatını kaybetmiştir. Kazada yedi Wagner komutanı olmak üzere beraberindeki dokuz personelle birlikte hayata gözlerini yummuştur. Sonuç olarak Wagner'in başı ortadan kaldırılmış ve yabancı basın tarafından "ustalıkla gerçekleştirilmiş ders kitabı niteliğinde bir operasyon" şeklinde yazılmıştır.

Fakat Rus Devleti'nin olay sonrası suçluluğunu gizleme konusunda titiz davranmadığı belirtilmiştir. Düzgün bir soruşturmada kaza alanını detaylı şekilde inceleme altına almak gerekmektedir. Ancak OSINT (açık kaynak istihbaratı) videoları enkazın alelacele sürüklenerek götürüldüğünü göstermektedir. Kendi adına Putin, suçlamaları reddetme davranışında bulunmamış ve kaza akşamı askerlik yeminine sadakat gösteren askerlerle alakalı bir konuşma yapmıştır. Putin, askeri kahramanları öven ürkütücü konuşmasıyla bütün dikkatleri üzerinde çekmiştir. Bilindiği üzere Prigozhin, ölümünden tam iki ay önce Moskova'ya yürüyüş gerçekleştirmiş ve yürüyüşte Ukrayna savaşı ve devletin gidişatından duyulan hoşnutsuzluğu gözler önüne sermiştir. O zaman öfkeli olan insanların şu anda ne tepki verdikleri merak konusu olmuştur. Prigozhin'in ölümünden çıkarılacak ders çok açıktır: Putin'e meydan okumak istiyorsa bu yolda sonuna kadar gidilmesi gerekmektedir. Bu durum, Putin'in kendisi de dahil olmak üzere herkes için riskleri artırmaktadır. Putin her zaman yüksek risklere oynamış ve 24 Şubat 2022'de başlatılan savaşa birlikte riskler artmaya devam etmiştir. Savaş ve savaşın doğurduğu etkenler sayesinde, diğer tüm öncelikler -Almanya ile ilişkiler, Avrupa enerji piyasalarında üstünlük, Transatlantik bağların zayıflaması, NATO'nun küçülmesi ve Rusya'nın sağlam mali yapısı - feda edilmiştir.

Kaynak: REUTERS

Erişim: <https://icds.ee/en/prigozhins-death-will-not-secure-putins-future/>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Putin, Wagner, Prigozhin, Ukrayna Savaşı

7. Hindistan'ın Asya-Pasifik Bölgesine Yaklaşımı Bölgesel Barış Üzerinde İstikrarsızlaştırıcı Bir Etki Oluşturuyor / Center for International Strategic Studies (Pakistan)

Hindistan, Asya-Pasifik bölgesine yönelik diplomatik girişimlerini hızla yoğunlaştırmaktadır. Ülke, "Dengeleyici rol" çatısı altında diplomatik manevralarla Güneydoğu Asya ve Pasifik ada ülkeleriyle önemli ilişkiler kurmuştur. Hindistan'ın "Act East" politikasının altında yatan mantık, Çin'in bu coğrafi alandaki etkisini kısıtlamaya odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, Hindistan'a bölgede güvenlik sağlayıcı statü veren ABD'nin Hint-Pasifik Stratejisi ile sinerjik bir şekilde desteklenmektedir. Hindistan, ABD ile daha yakın bir ittifak kurarak, Çin'in Asya-Pasifik bölgesindeki etkisini yönetme eğilimindedir. Hem Çin hem de Hindistan, bölgenin önde gelen iki büyük ekonomisi olarak konumlandırılmaktadır. Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yayınlanan raporda, 2023 yılı için Asya-Pasifik bölgesinde % 4,6'lık bir büyüme öngörülmüştür. Bu büyüme esas olarak Çin ve Hindistan'ın gelecek vaat eden ekonomik beklentileriyle ilişkilidir. Asya-Pasifik bölgesinin gergin yapısı göz önünde bulundurulduğunda Hindistan, Çin ile hem siyasi hem de ekonomik alanda rekabet edebilmek için bölgede stratejik bir etki oluşturmaya çalışmaktadır.

Hindistan'ın Güney Çin Denizi ihtilafında Çin'e meydan okuyan Filipinler'i desteklemesi iki ülke arasındaki rekabeti göstermektedir. Geçtiğimiz ay Filipinler Dışişleri Bakanı olan Enrique Manalo, Hintli mevkidaşı S. Jaishankar ile Yeni Delhi'de bir araya gelmiştir. Hindistan, Daimi Tahkim Mahkemesi'nin 2016 yılında Güney Çin Denizi ihtilafında Filipinler'in egemenlik iddiası lehine verdiği kararın meşruiyetini kabul etmiştir. Hindistan ayrıca, Filipinler'e savunma ekipmanlarını ayrıcalıklı fiyatlarla sunmuştur. Buna ek olarak Hindistan, Vietnam'a bir donanma gemisi sağlamış ve Myanmar'a bir savaş gemisi hediye etmiştir. Görünen o ki, Hindistan stratejik varlığını güçlendirmeyi amaçlayan bir eylem modeline geçmiştir. Hindistan'ın QUAD (Dörtlü Güvenlik Diyalogu)'ın merkezi bir parçası olduğu ve yakın gelecekte de AUKUS (Üçlü Güvenlik Paketi)'a katılması muhtemel görünmektedir. Hindistan, ABD'nin geliştirdiği Hint-Pasifik stratejisinde baş aktördür. Bu durum Asya-Pasifik bölgesinin güvenliği açısından ciddi yansımalara işaret etmektedir. Hindistan, söz konusu coğrafi alanda Çin'e karşı düşmanca bir tutum sergilemeye devam ederse, farklı jeopolitik ortamların oluşmasını

tetikleme riskiyle karşı karşıya kalabilir. Böyle bir mücadele ortamının giderek alevlenmesi barış ve refah gidişatını olumsuz etkileyecektir.

Erişim: <https://ciss.org.pk/indias-approach-to-the-asia-pacific-region-has-a-destabilizing-impact-on-regional-peace/>

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Çin, Asya-Pasifik, Strateji, Rekabet

8. Erdoğan'ın Yeni Dönemi: Türkiye Politikasında Ne Gibi Değişiklikler Olacak? / Valdai Discussion Club (Rusya)

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yaklaşan 2024 yerel seçimleri öncesinde İstanbul, Ankara ve Antalya gibi en büyük şehirlerin kontrolünü yeniden elde etmeyi planlamaktadır. Yerel seçimde kazanabilmek için ciddi bir politika yürütmesi gerektiği vurgulanmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2023 yılında yapılan seçimde üçüncü kez cumhurbaşkanlığı kazanmış ve kariyerinin en büyük siyasi meydan okumasıyla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'de uygulanan bir dizi ekonomik politika başarılı olamamış ve ülke genelinde büyük bir enflasyonist ortam oluşturmuştur. Türk lirası son beş yılda dolar ve euro karşısında %300'e yakın ve seçimlerin hemen ardından da %38'den fazla değer kaybetmiştir. Yıllık enflasyon geçen yılın zirvesi olan %85'ten gerileyerek 2023 yılı yaz döneminde %40'ın altına düşmüştür. Ancak, temel ürün fiyatlarındaki artış, halkın alım gücündeki düşüş ve ulusal para birimindeki değer kaybı, yani halkın hassas olduğu ekonomik göstergeler kriz seviyelerinde kalmaya devam etmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan yeni cumhurbaşkanlığı döneminde bir dizi şiddetli iç siyaset sorununu çözme ihtiyacıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunlarda en önemlisi, 50.000'den fazla insanın hayatını kaybettiği ve 110.000'den fazla kişinin yaralandığı 6 Şubat depremidir. Doğal afetin maddi hasarı 150 milyar doları aşmıştır. Afet bölgesinde yaklaşık 1,5 milyon kişi çadırlara ve konteyner evlere yerleştirilmiş; 2 milyondan fazla kişi de başka bölgelere göç etmiştir. Mayıs ayı sonunda Merkez Bankası 2002 yılından bu yana ilk kez negatif net döviz rezervi bildirmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, daha önce yükselen enflasyon karşısında faiz oranlarını düşük tutmaya yönelik para politikasını savunmuş ancak devasa boyutlara ulaşan ve sürekli

büyüyen bütçe açığı ile karşılaşmıştır. Daha önce Milli İstihbarat Teşkilatı'nın başında bulunan yeni Dışişleri Bakanı Hakan Fidan "Ulusal dış politika vizyonu" geliştirme sözü vermiştir. Diplomatik çevrelerde Fidan, daha anlayışlı ve entelektüel bir kişi olarak izlenim bırakmıştır. İlk izlenimler de kaçınılmaz olarak dış politikanın hem üslubunu hem de gidişatını etkileyecektir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yeni rotasını anlamak için sadece hükümette kimlerin kilit pozisyonlara geldiği değil, aynı zamanda kimlerin bakanlık koltuklarını kaybettiği de önemlidir. Açıkça görülüyor ki Cumhurbaşkanı Erdoğan bu değişikliklerle Batı'ya Türkiye'nin bir ölçüde "normalleştiği" ve hükümetin daha ılımlı ve yapıcı politikalar izleyeceği sinyalini vermeye çalışmaktadır. Türkiye'nin temel dış politika görevleri ve öncelikleri arasında Orta Doğu ülkeleriyle ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, mülteci ve göçmen sorununun çözümü (3,7 milyon Suriyeli mülteci halen ülkede bulunmaktadır) ve Suriye ile uzlaşma yer almaktadır.

Kaynak: Sputnik/Sergey Guneev

Erişim: <https://valdaiclub.com/a/highlights/erdogan-s-new-term-what-changes-in-turkish-policy/>

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Recep Tayyip Erdoğan, Politika, Enflasyon, Seçim

C. ÇEVRE

1. Avustralya'nın Güç Mücadelesi / Grattan Institute (Avustralya)

Avustralya'da tecrübeli bir enerji piyasası işletmecisi ülkenin yakın zamanda acil bir yatırıma ihtiyaç duyduğunu, aksi takdirde NEM [Ulusal Elektrik Piyasası] güvenilirliğinin riske gireceğini vurgulamıştır. Bu sözlerden yola çıkarak, Avustralya'daki enerji dönüşümünün risk altında olduğu ve eski kömür santrallerini çalışır durumda tutması gerektiği anlaşılmıştır. Ancak, kömür santrellerinin yeniden aktif edilmesi için santrallere bakım yapılması gerekmektedir. Ayrıca, büyük ölçekli enerji kullanıcılarına talebin en yüksek olduğu dönemlerde elektrik tüketimlerini azaltmaları için ödeme yapılması fikri de sunulmuştur. 2022 yılı Mayıs ayında Avustralya'da, İşçi Partisi federal seçimleri kazanmıştır. İşçi Partisi, Avustralya enerji sektörünün Ukrayna savaşı ve uluslararası kömür - gaz piyasalarında yaşanan daralmadan etkilenmek üzere olduğu bir dönemde seçimi kazanmıştır. Bu sebeple yeni hükümet eşi benzeri görülmemiş bir enerji krizini atlatmıştır. Enerji sıkıntısını önlemek ve tüketiciler üzerindeki potansiyel fiyat etkilerini azaltmak için siyasi ve ekonomik çağrılar yapmıştır.

Kaynak: Grattan

İşçi Partisi, seçim öncesinde "2025 yılına kadar evlerin elektrik faturalarını bugüne kıyasla 275\$ azaltma" vaadinde bulunmuştur. Ancak, devam eden fiyat baskısından dolayı çoğu ev ve işyeri için fiyatlar giderek artmıştır. Bu duruma binaen AEMO, (Avustralya Enerji Piyasası Operatörü) iletim hatları ve yatırım hızındaki yavaşlık

konusunda uyarıda bulunmuştur. Avustralya'da güneş ve rüzgâr kaynakları hakkında ve potansiyel yeni yenilenebilir enerji projeleri konusunda herhangi bir sıkıntı yoktur. Ancak büyük yenilenebilir enerji inşası, karar verici onayların çok yavaş olması, enerjiyi şehirlere ve ağır sanayilere ulaştırmanın henüz bir yolunun olmaması nedeniyle durmaktadır. Hükümetten çözüm olarak; emisyonları tutarlı bir şekilde azaltması ve bir elektrik sektörüne yönelik politika uygulaması beklenmektedir. Bunların dışında, farklı bir yönetim yapısı ile ilerlemenin doğru bir yol olabileceği düşünülmektedir. Daha güçlü yetki ve finansman desteğine sahip, tüm hükümetler tarafından desteklenen bir yapının çözüm olabileceği ifade edilmektedir.

Erişim: <https://grattan.edu.au/news/australias-power-struggle/>

Anahtar Kelimeler: Avustralya, Enerji krizi, Enerji piyasası, Yenilenebilir Enerji

2. Libya'nın Derna Kentini Vuran Sel Felaketi Sonrası Kaybolan Binlerce Kişi Aranıyor / AL-MONITOR (ABD)

Libya'da arama-kurtarma ekipleri geçtiğimiz günlerde ülkenin liman kenti Derna'yı kasıp kavuran ve 3.000'den fazla kişinin ölümüne yol açan sel felaketi sonrası çalışmalara başlamıştır. Tsunami büyüklüğünde gerçekleşen sel felaketi, akıntı yönündeki iki barajı patlatmış ve sayısız insanın Akdeniz'e sürüklendiği kıyamet gibi bir hadiseye neden olmuştur. Birleşmiş Milletler, yüz binlerce ihtiyaç sahibine yardım için 71 milyon dolardan fazla bir yardım çağrısı başlatmış ve sorunun büyüklüğünün halen daha belirsiz olduğunu vurgulamıştır. Derna'daki bir AFP (Ulusal bir haber ajansı) muhabiri, normalde yılın bu zamanlarında kuru olan nehrin, şu anda her iki yakada bulunan merkez mahalleleri neredeyse yok ettiğini söylemiştir. Ağaçlar ve binalar sanki kökünden sökülmüş, araçlar ise tıpkı birer oyuncak gibi limanın dalgakıranlarına fırlatılmış görünmektedir. Kızılay Sözcüsü Tefik Şükri, AFP'ye bölgedeki son durum hakkında açıklamalar yapmıştır: "Ekipler halen Derna'nın en çok hasar gören bölgesinde hayatta kalanları aramakta ve enkazdan cesetleri çıkarmaktadır." ifadelerini kullanmıştır. Diğer ekiplerin de selden daha az etkilenen ancak karayoluyla bağlantısı kesilen şehrin doğu kesimindeki ailelere yardım ulaştırmaya çalıştıklarını söylemiştir.

Şehirdeki yıkımın çok büyük olduğu ancak ölü sayısına ilişkin kesin bir bilginin olmadığından bahsedilmiştir. Uluslararası Göç Örgütü ise, 30.000'i Derna'da olmak üzere Libya'nın doğusunda "38.640'tan fazla" kişinin evsiz kaldığını açıklamıştır. Bölge sakinleri travma geçirip yas tutmaya devam ederken, birçok kişi de harabeye dönmüş binaların arasında kayıp sevdiklerini bulmak için büyük mücadele vermektedir. Buldozerler enkazları ve kum yığınlarını sokaktan temizlemeye çalışırken, yüzlerce ceset torbası da Derna'nın çamurla kaplı sokaklarında toplu halde gömülmeyi beklemektedir. Libya haber kanalına konuşan hükümet sözcüsü Teğmen Tarık el-Harraz, " Kimlik tespitine yardımcı olması için gömülmeden önce kurbanların DNA örneklerini ve fotoğraflarını almaya çalışıyoruz" demiştir. Ülkenin karşıt görüşlü siyasetçileri bile sel felaketinden dolayı nadir görülen bir dayanışma görüntüsü vermiştir. Derna'daki yollar ve köprüler ciddi derecede tahrip olurken, elektrik ve telefon hatlarının kesik olması sebebiyle iletişim kurmada zorluk yaşanmaktadır. BM Genel Sekreter yardımcısı ve Acil Yardım Koordinatörü olan Martin Griffiths, Perşembe günü yaptığı açıklamada tahminen 884,000 kişinin yardıma muhtaç olduğunu belirtmiştir. Dünya Gıda Programı, sel nedeniyle yerinden olan 5.000'den fazla aileye gıda yardımı dağıtmasına rağmen Derna'da binlerce kişinin hala "evsiz ve yiyeceksiz" kaldığını vurgulamıştır. İklim uzmanları ise yaşanan felaketi, Libya'nın çürüyen altyapısı ve küresel ısınmanın etkilerine bağlamaktadır.

Kaynak: Abdullah Doma

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/09/libyas-flood-ravaged-derna-grisly-hunt-thousands-missing>

Anahtar Kelimeler: Libya, Sel, Doğal Afet, Yardım, Altyapı

3. Yenilenebilir Güneş Enerjisi Atık Maliyetleri Getirmekte / EMPIRE CENTER (ABD)

New York'un önümüzde 25 yıl içinde her yıl yaklaşık beş milyondan fazla atık güneş panelini imha etmek zorunda kalacağı belirtilmiştir. Bu durumda haftada yaklaşık 100.000 atık güneş panelinin imha edilmesi gerekirken, New York'un mevcut olarak devasa miktardaki "yeşil" atıkla başa çıkmak için herhangi bir planı yoktur. Ancak, yeşil atığı uygun şekilde bertaraf etmenin maliyeti yılda 135 milyon doları aşabileceği öngörülmektedir. New York İklim Eylem Konseyi, eyaletin 2050 yılına kadar 6 GW (gigawatt), yani 6.000 MW (megawatt) güneş enerjisine sahip olacağını tahmin etmektedir. Çoğu güneş paneli 250 ile 400 watt arasında güç üretmektedir. Güneş enerjisi geliştiricilerinin yalnızca en verimli güneş panellerini (400 watt) kullandıkları varsayılırsa, bu en az 150 milyon güneş panelinin kurulması anlamına gelmektedir. Bir güneş panelinin ortalama ömrü 20 ila 30 yıl arasındadır. Tüm panellerin 30 yıl dayandığı varsayılırsa, bu her yıl kurulu panelin 1/30'unun yani beş milyonunun değiştirilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Bu miktar 1.500 futbol sahasını kaplamaya yetecek kadar güneş paneli demektir. Her bir panelin ortalama ağırlığı yaklaşık 40 kilo olduğuna göre, yılda kabaca 100.000 ton güneş paneli atığı ortaya çıkacaktır. Ancak, güneş panellerinin ortalama gücü sadece 300 watt ise İklim Eylem Konseyi'nin istediği gücü sağlamak için 200 milyon güneş paneli gerekmektedir. Bazı panellerin son teknoloji ürünü olmaması ve diğerlerinin de zaman içinde veriminin düşeceği mutlaka hesaba katılmalıdır.

Mevcut durumda atık güneş panellerini imha etmenin üç yolu vardır. Bunlardan biri, bir süre daha enerji üretmeye devam edebilecek olan güneş panellerini geliştirmekte olan ülkelere ihraç etmektir. İlk bakışta karşılıklı kazan-kazan durumu gibi görünürken, uzun vadede yoksul ülkeleri güneş panellerinde bulunan çok sayıda zehirli metaller ile başa bırakacaktır. İkinci seçenek ise güneş panellerini çöplüklere atmaktır. Atık güneş

panelleri zehirli metaller içerdikleri için bertaraf etme maliyetleri bulunmaktadır. Panel başına yaklaşık 5 dolar gibi bir maliyet ile tehlikeli atık depolama alanlarına gönderilebileceği belirtilmiştir. Ancak birçoğu, bertaraf maliyetlerinin panel başına 1 ila 2 dolar kadar düşük olabileceği kentsel katı atık depolama alanlarına gönderilmektedir. İmha etmek için son seçenek geri dönüşüm olurken, aynı zamanda en pahalı seçenektir. Geri dönüşümde panel başına maliyet 20 ila 30 dolar arası olurken, sadece 3 ila 12 dolar değerinde malzeme geri kazanılmaktadır. Bu rakam 5 milyon panel ile çarpıldığında, bertaraf için yılda 135 milyon \$ gibi bir maliyet ortaya çıkmaktadır.

Kaynak: Empire

Erişim: <https://www.empirecenter.org/publications/renewable-solar-comes-with-recurring-waste-costs/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Güneş Paneli, Atık, Güneş Enerjisi

4. 1,5°C Olsun ya da Olmasın, Yeni Bir İklim Planı Gerekecek / Chatham House (Birleşik Krallık)

Paris İklim Anlaşması'nın temel hedefi, gelecekte yaşanması beklenen iklim etkilerini önlemek veya en aza indirmektir. Azami olarak belirlenen 1,5°C derece hedefi aşıldığı takdirde dünyanın farklı bir yaklaşıma ihtiyacı olacaktır. 2023 yılı Haziran ayında küresel sıcaklık eşiği aşılrken, dünyanın birçok yerinde sıcak hava dalgalarına, yangınlara ve sele neden olmuştur. COP28 (Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı) yaklaşırken bilim

insanları, gazeteciler ve politikacılar derecenin her bir kesrinin önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Bu sebeple 1,5°C kritik “Devrilme Noktalarının”(Geçildiğinde Dünya'daki sistemin bazı bölümlerinde büyük ölçekli ve potansiyel olarak geri döndürülemez değişiklikleri tetikleyen eşiklerdir) aşılabileceği bir ısınma seviyesini temsil etmektedir. IPCC (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli), ılımlı bir emisyon senaryosu altında dünyanın 2030 yılında 1,5°C'yi aşacağını öngörmektedir. Son zamanlarda alışılmadık derecede uzun bir soğuma döneminden (La Niña), güçlü bir ısınma dönemine (El Niño) geçiş yaşanmıştır. El Niño-La Niña döngüsü nedeniyle sıcaklık artışları, en azından geçici olarak hızlanabilme ihtimali taşımaktadır. Bu değişim, Dünya Meteoroloji Örgütü'nün (WMO) 2023 ve 2027 yılları arasında en az bir yıl boyunca 1,5°C'nin aşılma olasılığının %66 olabileceğini tahmin etmesine katkıda bulunmuştur.

Kaynak: Chatham House

2023 yılı Eylül ayında Birleşmiş Milletler, Paris İklim Anlaşması hedeflerine ulaşma yolunda küresel ilerlemenin bir değerlendirmesini yayınlayacaktır. Bu Küresel Durum Değerlendirmesi raporu muhtemelen 1,5°C'nin “geçici olarak aşılması” için planlamaya yönelik bir anlatımla dolu olacaktır. Geçici aşım “negatif emisyonları” ve fosil yakıtların yakılmaya devam edilmesinden kaynaklanan emisyonları bastırmak için karbon yakalama ve depolama faaliyeti (CCUS) gerektirecektir. En çok güvenilen iki negatif emisyon teknolojisi; karbon yakalama, depolamalı biyoenerji (BECCS) ve doğrudan hava (karbon) yakalamadır (DAC). Tüm karbon yakalama teknolojileri önemli miktarda enerji girdisi gerektirmektedir. Ayrıca, BECCS, DAC ve CCUS tesislerinin ancak 2035 veya

2040'tan itibaren geniş ölçekte devreye alınması beklenmektedir. O zamana kadar toplumun aşırı hava olaylarının insan kaynaklı iklim değişikliğinden kaynaklanabileceği konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2023/09/whether-15degc-alive-or-dead-new-climate-plan-will-be-required>

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Küresel Isınma, Karbon, Paris İklim Anlaşması

5. Fas'taki Depremde Ölü Sayısı Artarken Kurtarma Ekipleri Zamana Karşı Yarışıyor / AL-MONITOR (ABD)

Fas kurtarma ekipleri, ülkenin şimdiye kadar yaşadığı en şiddetli depreme karşı mücadele etmeye devam etmektedir. Yabancı ekipler tarafından da destek alan kurtarma ekipleri, köylerde enkaz altında kalanları çıkarmak için zamana karşı yoğun bir çaba harcamaktadır. 08.09.2023 tarihinde 6.8 büyüklüğünde gerçekleşen deprem, geç saatlerde turizm merkezi olan Marakeş'in güneybatısında meydana gelmiştir. Açıklanan son resmi rakamlara göre en az 2.862 kişi hayatını kaybetmiş ve 2.500'den fazla kişi de yaralanmıştır. Felaketten etkilenen yerlere ordu ve polise ait 12 ambulans ve birkaç düzine 4x4 araç konuşlandırılırken, yaklaşık 100 Faslı kurtarma görevlisi de çöken binalarda yaşam belirtisi aramıştır. AFP (Ulusal bir haber ajansı); 30 itfaiyeci, bir doktor ve hemşire ayrıca iki teknisyenden oluşan bir İspanyol ekibinin, Faslı yetkililerle koordinasyonlu bir şekilde çalıştıklarını kaydetmiştir. İspanyol ekibinin başında bulunan Annika Coll AFP'ye şu açıklamayı yapmıştır: "En büyük zorluk, uzak ve ulaşılması zor bölgelerde yaşanıyor, ancak helikopter sayesinde yaralıları çıkarabiliyoruz". Köye giden yollar yardım ulaştırmaya çalışan ambulanslar ve arabalarla dolup taşmış, ancak zeminin çamur seline dönüşmesiyle yardımların devamı gelememiştir. Kurtarma ekiplerine dört arama-kurtarma köpeği ve yaşam belirtilerini tespit etmek amacıyla enkazın içine yerleştirilebilen mikro kameralar yardımcı olmaktadır.

Vatandaşlar, yaralılar için kan bağışında bulunmak üzere Marakeş ve başka bölgelerde bulunan hastanelere akın etmiştir. 65 yaşındaki Mohamed Belkaid adlı bir gönüllü, "Herkesin seferber olmasını bekliyoruz ancak yetkililerin afete müdahale konusunda

yetersiz olduğunu görmüş olduk” ifadelerinde bulunmuştur. Başbakan Aziz Akhannouch, etkilenen bölgelerde konut ve yeniden yapılanma konularının ele alındığı bir toplantıya başkanlık ettiğini duyurmuştur. Bunun sonucunda Bakanlık tarafından, evlerini kaybeden vatandaşlara tazminat ödeneceği duyurulmuştur. Dünya Mirası listesinde yer alan bölgede moloz yığınları, buruşmuş binalar ve gece boyunca dışarıda yatan insanlar görülmüştür. Tarihte, 1960 yılında Fas’ın Agadir şehrini yerle bir eden ve 12.000-15.000 kişinin ölümüne yol açan bir deprem yaşanmıştır. Yaşanan felaket, o zamandan sonra Fas’ta meydana gelen en ölümcül deprem olarak kayıtlara geçmiştir.

Kaynak: Philippe Lopez

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/09/rescuers-race-against-time-morocco-quake-death-toll-mounts>

Anahtar Kelimeler: Fas, Deprem, Doğal Afet, Arama Kurtarma, Yardım

6. Mısır’ın Doğalgaz İhracatı Tehlikede mi? / Geopolitical Intelligence Services (İsviçre)

Mısır’ın bölgede önemli bir doğalgaz üreticisi ve LNG (sıvılaştırılmış doğalgaz) ihracat merkezi olma hayali, yaşadığı politik ve sosyal istikrar sorunu nedeniyle sekteye uğramaktadır. Mısır’ın, dünyanın en büyük on ikinci LNG ihracatçısı olarak ülke içinde

Yakıt sıkıntısı çekmesi garip karşılanmaktadır. Yaz aylarında ülke genelinde yaşanan elektrik kesintileri olağan karşılanırken Mısır Hükümeti elektrik kesintileri vb. sorunlarla alaka bir dizi önlemler almıştır. Mısır, yeni gaz sahaları keşfetmedikçe, yurt içi gaz tüketimini azaltmadıkça ve yerel fiyatları uluslararası fiyatlarda dengelemediği sürece büyük bir ihracatçı ve gaz merkezi olma hayalini gerçekleştiremeyecektir. Mısır'da doğalgaz, birincil enerji ve elektrik üretiminde sırasıyla %55 ve %84'lük bir paya sahiptir. Ülkedeki enerji tüketiminin yaklaşık %62'sinden fazlasını tek başına enerji sektörü tüketmektedir. 2002 – 2012 yılları arasında Mısır'ın yerel enerji talebi %7,1 olurken dünya ortalaması %2,9'dur. Bu durumun en büyük sebebi hükümetin gaz fiyatlarını sübvansiyonla tutması, sanayide ve elektrik üretiminde doğalgaz kullanımının teşvik edilmesi olmuştur.

Kaynak: Getty Images

Mısır'da yerel doğalgaz üretimi ülkenin talebini karşılayamaz hale gelince Hükümet, doğalgaza yapılan bütün sübvansiyonları yavaş yavaş kaldırmıştır. Yapılan reformlar ve kaldırılan sübvansiyonlar sayesinde ülke içince tüketimi ve talebi yavaşlatmıştır. 2014 - 2018 yılları arasında, ülkenin yıllık doğalgaz tüketimi %6,6 artarken, 2018-2022 yılları arasında sadece %0,5 oranında artmıştır. 2022 yılında Mısır'ın doğalgaz tüketimi - Afrika'nın toplam tüketiminin %37,3'üne denk gelen- 60,7 milyar metre küp olurken kıtanın en büyük gaz pazarı haline gelmiştir. Mısır'ın doğalgaz rezerv miktarı 2,1 trilyon metre küp iken bu miktar Afrika'nın kanıtlanmış rezervinin %16,3'üne denk gelmektedir. Ülkenin siyasi geçmişine ve istikrarsızlığına bakıldığında özellikle ülkeye gelen yatırımları

olumsuz etkilediği görülmüştür. Bu durumu tersine çevirme adına Mısır Hükümeti yatırımcılar açısından cazip fırsatlar sunan yeni gaz arama ruhsatları vermiştir. Böylece Hükümetin çabaları sonuç vermiş ve İtalyan Eni ülkeye gelerek yaptığı aramalarda Doğu Akdeniz bölgesinde en büyük doğalgaz sahasını keşfetmiştir. Keşfedilen gaz sahaları sayesinde Mısır'ın üretimi tekrar canlanmaya başlamıştır.

Erişim: <https://www.gisreportsonline.com/r/Ing/>

Anahtar Kelimeler: Mısır, Doğalgaz, Keşif, Rezerv, Arz-Talep

*Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org*

D. SOSYAL

1. Japonya Doğum Oranlarını Artırmak ve Aile Planlamasını Teşvik Etmek İçin Öğrenim Harçlarından Feragat Ediyor / Asian Pacific Foundation of Canada (Kanada)

Japonya'nın hem ulusal yönetimi hem de eyalet yönetimleri, ülkenin demografik sorununa çözüm bulmak için yeni stratejiler uygulamaktadır. Bu stratejilerden birisi, Japonya Eyaletlerinde lise ve yüksek öğrenim kurumları için alınan okul harçlarının aşamalı olarak kaldırılmasıdır. Amaçlanan husus ise aile planlamasının önündeki mali engelleri azaltmak ve doğum oranlarını artırmaktır. Ancak, bahsedilen eğitim reformundan ziyade şu soruya cevap aranmaktadır: Okul harçlarından feragat etmek Japonya'nın demografik krizinin çözümüne ne ölçüde yardımcı olacak? 25 Ağustos itibariyle 2026 öğretim yılına kadar lise harçları resmi olarak kaldırılmıştır. Osaka Valisi Yoshimura Hirofumi, bu politikanın "daha gelişmiş" bir toplum ortaya çıkaracağını ifade etmiştir. Ayrıca Vali'nin, bu girişimin ülke geneline yayılacağına dair iyimser düşünceleri vardır. Osaka Valilik Komitesi, Mayıs ayında bazı okullarda gelir kısıtlamalarını kademeli olarak azaltmak üzere üç yılı kapsayan bir taslak önermiştir. Bu taslak, devlet ve özel liseler ile devlet üniversitelerini kapsamaktadır. Ağustos ayında uygulanan politikaya karşı çıkan görüşleri yatıştırmak için bazı güncellemeler yapılmıştır. Bu güncellemelerde, eğitim kalitesinin düşmesinden endişe eden özel okullara yönelik devlet sübvansiyonlarının artırılması da vardır.

Girişim Osaka Vilayeti ile sınırlıdır. Bu nedenle vilayetler arası öğrencilerle ilgili sorular da artmaktadır. Komşu vilayetlerdeki özel okullar yeni sisteme katılma konusunda isteksizdir. Bu politikanın, öğrenciler arasında eşitsizlik oluşturmasından ve okullar üzerindeki mali yükü artırmamasından korkulmaktadırlar. Japonya'nın başka yerlerinde de eğitim maliyetlerini azaltmaya yönelik benzer girişimler ortaya çıkmaktadır. Japonya Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (MEXT); 2024 yılı Nisan ayında yüksek öğrenim kamu yardımı için gelir sınırını artıracığını açıklamıştır. Bu sayede 200.000 öğrenciye daha mali yardım sağlayacağını duyurmuştur. Merkezi ve eyalet hükümetleri ise eğitime erişimi iyileştirerek mali yükleri hafifletmeyi hedeflemektedirler. Bu sayede

borçsuz, eğitilmiş, genç ailelerin daha fazla çocuk sahibi olmaya teşvik edileceğini ummaktadırlar. Japonya'da 2022 yılında 770.747 doğumla rekor bir düşüş yaşanmış ve bu rakam ilk kez 800.000'in altına inmiştir. 2023 yılı Mart ayında çocuk sahibi olmak isteyen kadınlara yönelik bir anket yapılmıştır. Ankette yer alan kadınların %70'inden fazlası yüksek maliyetlerden ötürü çocuk yetiştirmeye sıcak bakmamaktadır. Hükümet de bu engelleri azaltmak amacıyla "çocuk bakımı ve eğitimi için mali yardım" gibi politikaları devreye sokmuştur. Hükümet, politikalara rağmen 2050 yılına kadar lise sonrası kayıtlarda önemli bir düşüş olacağını öngörmektedir. Benzer eğilimler sayesinde öğrenci kayıtları düşeceği için bazı liseler kapanmak zorunda kalabilecektir. Ancak öğrenim ücretlerinin azaltılmasının veya kaldırılmasının doğum oranları üzerindeki etkisi belirsizliğini korumaktadır.

Erişim: <https://www.asiapacific.ca/publication/japanese-prefectures-waive-tuition-fees-boost-birthrates>

Anahtar Kelimeler: Japonya, Demografik Sorunlar, Nüfus, Eğitim

2. Dünya Çapında Eğitime Yönelik Saldırlarda Endişe Verici Artış / Human Right Watch (ABD)

New York temelli GCPEA (Eğitimi Saldırlardan Koruma Küresel Koalisyonu), geçtiğimiz günlerde "eğitime yönelik şiddet" hakkında bir veri yayınlamıştır. 2022 yılında eğitime yönelik 3.000'den fazla saldırı yapıldığı tespit edilmiştir. Saldırlarda bir önceki yıla göre yaklaşık %17'lik bir artış yaşandığı bildirmiştir. Veriler, 9 Eylül 2023 tarihinde dördüncüsü düzenlenecek olan "Birleşmiş Milletler Uluslararası Eğitimi Saldırlardan Koruma Günü" öncesinde açıklanmıştır. Saldırıların neredeyse üçte biri sadece üç ülkede gerçekleştirilmiştir. Bu ülkeler; Ukrayna, Myanmar ve Burkina Faso'dur. Saldırıların büyük çoğunluğunu ise Ukrayna'da devam eden savaşın oluşturduğu düşünülmektedir. GCPEA'ya göre, 2022 yılında 6.700'den fazla öğrenci ve eğitimci eğitime yönelik saldırılara maruz kalmıştır. Aralarında kaçırılanlar, yaralananlar ve hatta ölenler olmuştur. Silahlı kuvvetler ve bazı devletten bağımsız silahlı gruplar, okulları askeri amaçlar için kullanmıştır. Böylece vaka sayıları artış gösterirken, bir önceki yıl 450 civarında olan vaka sayısı bu yıl 510'un üzerine çıkmıştır. Eğitime yönelik saldırılarda hem

hedefli hem de hedef gözetmeksizin patlayıcı silahlar sıklıkla kullanılıp, çeşitli hasarlara neden olmuştur.

Devletten bağımsız olan bazı silahlı gruplar ve eğitime yönelik saldırılar arasında ilginç bir bağ vardır. Koalisyon bu konu özelinde “İhlalleri Engellemeye Yönelik Eğilim ve Uygulamaların Araştırılması” adlı 39 sayfalık yeni bir rapor yayınlamıştır. Rapor, bu grupların okullara ve eğitimcilere saldırmak için sahip oldukları çeşitli motivasyonlar vurgulanmaktadır. Ayrıca raporda, saldırıları azaltmak için çeşitli öneriler ve stratejiler sunulmaktadır. Somali’de isyancı bir grup olan El-Şebab, 2022 yılı Ekim ayında Eğitim Bakanlığı’na karşı düzenlenen ve en az 121 sivilin ölümüne ve yüzlercesinin yaralanmasına neden olan bombalı araç saldırısını üstlenmiştir.

Kaynak: Gilbertson

“Güvenli Okullar Bildirgesi”, silahlı çatışmalar sırasında öğrencileri, eğitimcileri, okulları ve üniversiteleri korumaya yönelik siyasi bir taahhüttür. 118 ülke tarafından onaylanan taahhütname, eğitime yönelik saldırıların önlenmesinde ve etkilerinin azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Okulların üs, atış mevzii yeri, gözaltı merkezi, eğitim alanı ve diğer askeri amaçlarla kullanılması, okulları askeri hedeflere dönüştürebilmektedir. Saldırılarda okul altyapısı ve öğrenim materyalleri zarar görmekte, eğitim kalitesini etkilemekte ve bazen öğrenimi imkânsız hale getirmektedir. “Güvenli Okullar Deklarasyonu”nun yayınlandığı 2015 yılından bu yana, bir düzineden fazla hükümet, okulların askeri amaçlarla kullanımını sınırlandırmaya çalışmıştır. Bunun için Hükümetler

ulusal politikalarında, uygulamalarında veya askeri kılavuzlarında değişiklikler yapmışlardır.

Erişim:<https://www.hrw.org/news/2023/09/07/alarming-increase-attacks-education-worldwide>

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Şiddet, Askeri Gruplar, Okul

3. Yeni Bir COVID-19 Varyantı Yükselişte / The Heartland Institute (ABD)

Yeni koronavirüs varyantı olan "BA.2.86" vaka sayısının artmasıyla birlikte, birçok Amerikalı yetkiliye tepki gelmeye başlamıştır. Amerika'da yerel düzeydeki üç okul bölgesi, COVID-19 sebebiyle öğretmen ve öğrencilerin devamsızlıklarını gerekçe göstererek yüz yüze eğitimi iptal etmiştir. Başkan Biden, geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamada, yeni bir COVID-19 aşısı geliştirmek için Kongre'den fon talep etmeyi planladığını söylemiştir. Biden, büyük ilaç şirketlerini yeni bir aşı veya takviye seti geliştirmeye ikna etmek için vergi gelirlerine ihtiyaç duymaktadır. Nedeni ise aşılardan piyasaya sürülmesinden bu yana Amerikalıların aşı olma oranı önemli ölçüde azaldığı için şirketlerin yeni aşı üretme konusunda isteksiz olmasıdır. CDC (ABD Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri) verilerine göre, orijinal aşı yerine farklı takviyeler alan Amerikalıların sayısı çok fazladır.

Yerel basın, "Tüm bu etkenler bir araya geldikçe, Amerikalıların yeni bir işe yaramaz maske zorunlulukları, aşı gereklilikleri, sokağa çıkma yasakları, okulların kapanması ile karşı karşıya kalması an meselesidir." yorumunda bulunmuştur. Andrew Cuomo (Eski New York Valisi) gibi valilerin New York'u kilitleyerek binlerce küçük işletmenin kapanmasına ve çocukların aylarca evde kalmasına yol açtığı görülmüştür. Öte yandan, Florida Valisi Ron DeSantis ve Teksas Valisi Greg Abbott gibi işine tutkulu olan valilerin karantina trendine karşı çıktığını ve normale dönüş için bastırıldığı da görülmüştür. Şans eseri, yaşanan tecrübeler pek çok Amerikalıya sözde olağanüstü hâl sırasında valiye verilen yetkilerle ilgili eyalet kanunlarını yeniden değerlendirme konusunda ilham vermiştir.

Meclis üyeleri tarafından, ilk COVID-19 karantinalarını takip eden aylar ve yıllarda valilerin olağanüstü hâl sırasında neler yapabileceğini ve yapamayacağını kesin bir şekilde belirleyen yasalar çıkarılmıştır. Mevzuatın çoğu olağanüstü hâl ilanlarına zaman sınırlaması getirmekte ve olağanüstü hallerin yenilenmesi için iki partili komite veya tam yasama oylamaları gerektirmektedir. Meclis üyeleri tarafından sunulan tüm bu yasaların amacı; olağanüstü halin ne zaman var olacağını ne kadar süreyle yürürlükte kalabileceğini ve valilerin acil durum karşısında neler yapabileceğini belirleme sürecine dahil etmektir.

Erişim: <https://heartland.org/opinion/a-new-covid-19-variant-is-on-the-rise-you-should-call-your-state-lawmakers/>

Anahtar Kelimeler: ABD, COVID-19 Varyantı, Yasaklar, Pandemi, Eğitim

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

E. TEKNOLOJİ

1. İsrail Nasıl Bir Siber ve Teknoloji Süper Gücü Oldu? / The Jerusalem Institute for Strategy and Security (İsrail)

İnovasyon Kurumu'nun yayınladığı 2023 yılı raporunda, İsrail ekonomisinde yüksek teknoloji sektörünün önemli paya sahip olduğu ortaya konmaktadır. Genel ekonomideki büyüme oranı %2,2 iken, yüksek teknoloji sektöründe bu oran %6,3'tür. Ayrıca, yüksek teknolojinin GSYH'ye oranı %18'in üzerine çıkmıştır. GSYH on yıl içinde ikiye katlanarak 2022 yılında 290 milyar İsrail Yeni Şekli'ne ulaşmıştır. Yazılım ve siber sektörleri, İsrail için karşılaştırmalı avantaj sunmaktadır. Yeni kurulan şirketlerin %40'ından fazlası bu alanda faaliyet göstermektedir. Yatırımların yarısından fazlası siber ve yazılım sektörüne akarken İsrail, siber ve bilgi güvenliği alanında bir dünya lideri haline gelmiştir. İnovasyon Otoritesi Başkanı'na göre İsrail üç inovasyon alanından faydalanmaya çalışmaktadır: Üretken Yapay Zekâ, Kuantum Hesaplama ve İletişim ve İklimle İlgili İnovasyon. İsrail'in siber ve teknoloji alanında büyüme sürecini etkileyen başlıca unsurlar vardır. Bunların başında güvenlik geliştirme ihtiyaçları gelmektedir.

David Ben-Gurion tarafından devletin ilk yıllarında formüle edilen "Temel güvenlik kavramı" üç yapı taşına dayanmaktadır: caydırıcılık, erken uyarı/ikaz ve mutlak zafer. Büyük bir düzenli orduyu muhafaza etmek pratikte imkansızdır ve bu sebeple yedek birlikleri toplamak için "erken uyarı" gerekmektedir. Bazı kısıtlamalar, IDF'yi (İsrail Savunma Kuvvetleri) erken uyarı sağlamak için sofistike bir istihbarat sistemi kurmaya zorlamıştır. Ayrıca, IDF için zorunlu askerlik İsrail'deki teknolojik ortamın geliştirilmesinde önemli bir unsur olmuştur. IDF, öğrencilere lise eğitimleri sırasında kendileri için bir meslek ve beceri edinebilecekleri üzerine vaatte bulunmaktadır. Teknoloji ve siber mezunları, profesyonel geleceklerini inşa etme konusunda garantili bir avantaja ve ufka sahiptir. Bilgisayar meslekleri ve siber savunma okulu; programlama, yazılım geliştirme, bilgi işlem altyapısı, siber koruma vb. konularda kurslar düzenlemektedir. Askerler eğitimden sonra çeşitli teknolojik birimlere entegre edilmekte ve böylece önemli bir pratik deneyim kazanmaktadır.

Gençlerin teknolojik birimlere yönelmesi İsrail istihbaratının becerilerine ve devlet ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Ancak, savaş birimlerine katılma motivasyonuna zarar vermektedir. IDF'de askerlerin motivasyonları üzerinden bir anket yapılmıştır. Anket sonuçlarına göre, 2022 yılında erkekler için savaş hizmeti motivasyonu son yılların en düşük seviyesine düşmüştür. 2020 yılında %73 iken 2022 yılında %66'ya düşmüştür. Kadınlar için ise bu oran 2018 yılında %60 iken 2022 yılında %48 olmuştur.

Erişim: <https://iiss.org.il/en/siboni-how-israel-became-a-cyber-and-technology-superpower/>

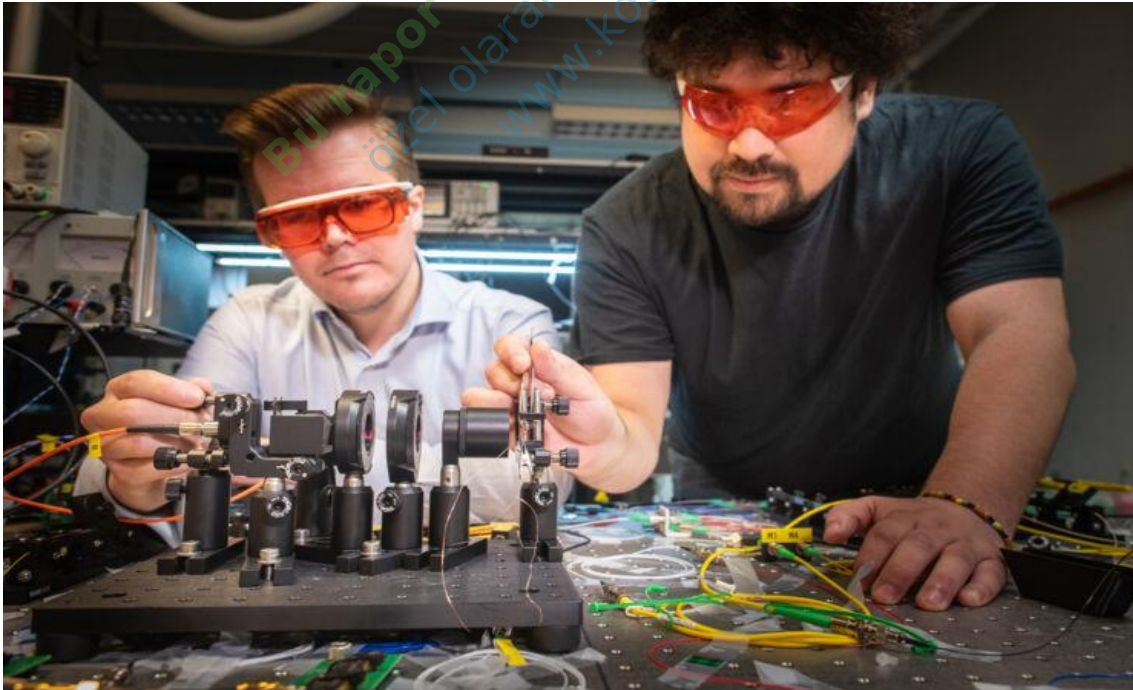
Anahtar Kelimeler: İsrail, Siber, Teknoloji, İnovasyon

2. Yeni Malzeme ile Daha İyi Siber Güvenlik / Linköping University Research (İsveç)

Linköping Üniversitesi tarafından geliştirilen bir şifreleme tekniği ile yeni bir rastgele sayı üretme sayesinde dijital bilgi alışverişi daha güvenli, ucuz ve çevre dostu olabilir. Çalışmanın arka planındaki araştırmacılar üretilen teknolojinin, yeni bir kuantum iletişim türünün önünü açtığına inanmaktadır. Giderek birbirine daha bağlantılı hale gelen bir dünyada, siber güvenlik sadece bireyleri korumakla kalmamaktadır. Ulusal altyapı ve bankacılık sistemleri gibi toplumsal teknolojiler korumak için giderek daha önemli hale gelmektedir. Nedeni ise hackerlar ile bilgilerini korumaya çalışan insanlar (anti hacker) arasında süregelen bir yarış vardır. Bilgiyi korumanın en yaygın bilinen yolu şifrelemedir. Yani e-posta gönderdiğimizde, fatura ödediğimizde ve online alışveriş yaptığımızda bilgiler dijital olarak şifrelenmektedir. Bilgiyi şifrelemek için, bir bilgisayar programı ya da donanımın kendisi olabilen rastgele bir sayı üretici kullanılır. Rastgele sayı üretici, alıcı uçtaki bilgiyi hem şifrelemek hem de kilidini açmak için kullanılan anahtarları sağlamaktadır. Farklı türde rastgele sayı üreteçleri, farklı seviyelerde rastgelelik ve güvenlik sağlar.

Rastgelelik, fiziksel süreçler tarafından kontrol edildiği için çok daha güvenli bir seçenektir. En iyi rastgeleliği sağlayan donanım yöntemi ise kuantum fenomenine dayanmaktadır. Linköping Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü'nde araştırmacı

olan Guilherme B Xavier : “Kriptografide sadece sayıların rastgele olması değil, aynı zamanda tek bir kişinin bilgi sahibi olması da önemlidir. QRNG'lerle, üretilen bitlerin (bağlantının en küçük ve temel ünitesi) büyük bir kısmının özel ve dolayısıyla tamamen güvenli olduğunu onaylayabiliriz.” demiştir. Kuantum fiziği yasalarına göre, alıcının haberi olmadan gizlice dinlemek imkansızdır. Yeni teknoloji de Perovskit kullanılması sayesinde daha ucuz ve çevre dostu olan bir teknoloji geliştirilmiştir. Örneğin QRNG için geleneksel lazer kullanmak mümkün, ancak pahalı bir yöntem olacaktır. Üretilen teknoloji eninde sonunda tüketici elektroniğine girecekse, maliyetin düşük tutulması ve üretimin mümkün olduğunca çevre dostu olması önemlidir. Ayrıca, hassas veriler için kullanılacak elektronik bileşenlerin İsveç'te üretilmesi de bir başka avantajdır. Başka bir ülkeden tamamlanmış bir rastgelelik üretici kiti satın alan bir kişi, izlenmediğinden emin olamamaktadır. Çalışma; İsveç ve Avrupa Araştırma Konseyleri, Wallenberg Kuantum Teknolojisi Merkezi aracılığıyla Knut ve Alice Wallenberg Vakfı tarafından finanse edilmiştir. Guilherme B Xavier'e göre, geliştirdikleri yeni QRNG beş yıl içinde siber güvenlik alanında kullanılabilir.

Kaynak: Magnus Johansson

Erişim: <https://liu.se/en/news-item/battre-cybersakerhet-med-nya-material>

Anahtar Kelimeler: Siber Güvenlik, Şifreleme, İsveç, Teknoloji, Hacker

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Urban Institute

İklim Değişikliği ve Hanehalkının Mali Refahı: Riski Anlamak ve Önlem Almak

Çevrimiçi Etkinlik (29.09.2023)

İklim değişikliği sebebiyle meydana gelen sel, sıcak hava dalgaları, yangın vb. diğer afetler ABD'de hanehalklarına ciddi maliyetler yüklüyor. Bu hususta Urban Institute tarafından gerçekleştirilecek etkinlikte, iklim değişikliği ve etkilerinin ABD'li hanehalklarına getirdiği maliyeti önleme ve finansmanı üzerine görüş alışverişi yapılacaktır.

Erişim: <https://www.urban.org/events/climate-change-and-household-financial-well-being-understanding-risk-and-building-resilience>

2. Urban Institute

Açığı Kapatmak: Adil Bir Ev Sahipliği için Engeller ve Çözümler

Çevrimiçi Etkinlik (04.10.2023)

İrksal ev sahipliği analizine bakıldığında farklı ırkların beyaz ırka göre daha düşük ev sahipliği oranına sahiptir. Bunun sebebi ise genellikle finansal kaynak sıkıntısıdır. Urban Institute tarafından gerçekleştirilecek etkinlikte daha eşitlikçi bir gelecek için tartışma yapılacaktır.

Erişim: <https://www.urban.org/events/closing-gap-barriers-and-solutions-equitable-homeownership>

3. Brookings

ABD'nin Kendini Korumak için Çin'in Ekonomik Büyümesini Sınırlaması Gerekiyor mu?

Çevrimiçi Etkinlik (04.10.2023)

Çin'in askeri yeteneklerini ve kapasitesini artırması diğer tarafta ekonomik büyümesine pozitif katkı sağlamaktadır. Çin'in büyümesi diğer tarafta ABD açısından kendini korumak için Çin'i sınırlaması gerekip gerekmediği konusundaki düşünceleri artırmıştır. Etkinlikte, uzman kadro dahilinde ABD'nin Çin'e yönelik politika tercihleri ve riskleri üzerine bir tartışma yapılacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/does-the-us-need-to-look-to-limit-chinas-economic-growth-in-order-to-protect-itself/>

4. World Resources Institute

Adil Bir Temiz Enerji Geleceği Oluşturmak: Yerel Toplulukları Proje Planlama ve Geliştirmeye Dahil Etmek

Çevrimiçi Etkinlik (05.10.2023)

Enflasyonu Azaltma Yasası sonrası yapılan yatırımlar ABD'nin temiz enerjideki patlamasını artırıyor. Temiz enerji büyük bir ekonomi ve istihdam sağlama potansiyelinin yanı sıra sağlı ve çevre gibi konularda pozitif çözümler sunuyor. Etkinlikte, temiz bir enerji gelişimini kolaylaştırmak ve topluluğa yönelik önemli projeler hakkında tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.wri.org/events/2023/10/creating-equitable-clean-energy-future-engaging-local-communities-project-planning>

5. Brookings***Yemen İç Savaşı: Tarihsel Bir Bakış*****Çevrimiçi Etkinlik (05.10.2023)**

Yemen’de 2014 yılından bu yana devam eden iç savaş ve savaşın getirdiği sorunlar, özellikle açlık günümüzün en önemli insani felaketlerinden birine yol açmıştır. Etkinlikte, Yemen savaşında ABD rolü ve ülkedeki olaylarla alakalı tarihsel süreci masaya yatırılarak tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/yemens-civil-war-a-historical-look/>

6. Centre on Regulation in Europe***Avrupa’nın Açık Deniz Rüzgâr Sektörünün Büyütülmesi*****Çevrimiçi Etkinlik (11.10.2023)**

2020 yılının sonuna doğru Avrupa Komisyonu, “Avrupa Yeşil Anlaşması”nın hedefi doğrultusunda ORE stratejisini (Açık Deniz Yenilenebilir Enerji) kabul etmiştir. Strateji sadece açık deniz rüzgâr enerjisini değil, aynı zamanda yüzen güneş ve dalga, gelgit enerjisi gibi yeni teknolojilerin önemini kabul etmektedir. Etkinlikte uzmanlar, Avrupa’nın açık deniz rüzgâr sektörünün nasıl büyüyeceğine yönelik tavsiyeleri analiz edip tartışacaktır.

Erişim: <https://cerre.eu/events/scaling-up-europes-offshore-wind-sector/>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM'ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda 2023 yılında da ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam edeceğiz.**